

„Az örök élet azoknak jut osztályrészül, akik Jézus Krisztust e világi életük során az értük, mindannyiunkért meghalt és feltámadott Messiásnak tekintették és vallották. Nincs más út.” <i>A kereszti titkai felé</i> ➤ 2. oldal	„Csak remélni tudom, hogy soraim nyomán özönlenek majd a szerkesztőségbe az olvasói levelek, amelyek egyszerű papi példákról szólnak.” <i>A 14. helyen</i> ➤ 3. oldal	„Sok kis településen áll egymás mellett a református és az evangélikus templom. Az egyikben harmincan, a másikban talán tízen vannak vasárnaponként. Nem lehetne ezeken a helyeken együtt dicsérnünk Istent?” <i>EvÉl&levél</i> ➤ 15. oldal	<i>Nem kell tökéletesnek lenni!</i> ➤ 8. oldal <i>Kiút a reménytelenségből</i> ➤ 9. oldal <i>A nyelv megfékezése</i> ➤ 11. oldal <i>Gyülekezettörténet latinul és tótul</i> ➤ 13. oldal <i>Százhusz éve hunyt el Ballagi Mór</i> ➤ 14. oldal <i>Kommunikáció, azaz „bekopogtatás”</i> ➤ 15. oldal
--	--	--	--

A szellemes anyagkezelés díja – Bib-li-á-ból jöt-tem (Oberling Zsanett Olajág bábcsoportja, Győr)

Újra megelevenedtek a bábok

Tizedik országos evangélikus bábfesztivál

► A sok év alatt olyannyira megemelkedett az egyházunk ifjúsági és gyermekosztálya által ez idáig versenyként meghirdetett rendezvény színvonala, hogy a tizedik, jubileumi alkalom már a bábfesztivál elnevezést kapta. De valóban nehéz helyzetben is lett volna a zsűri március 5-én, ha rangsort szeretett volna felállítani az országhatárokon belülről és túlról érkezett tizenegy hittanos csoport bábjelenete között. A cinkotai evangélikusok gyülekezeti termében megtartott jubileumi találkozón – ráadásként – a Kossuth-díjas *Kaláka* együttes adott nagy sikerű koncertet.

A nap – *Pál Marietta* gyermekreferens köszöntője után – *Vető István* házigazda lelkész és a cinkotai hittanosok bábos áhítatával kezdődött. A *Döbrentey Ildikó* meseíró, *Giovannini Kornél* és *Granasztói Szilvia* bábművész, valamint *Grendorf Péter* lelkész alkotta négytagú zsűri külön értékelte az ötletet, és – „versenyen kívül” – nekik ítelték a *tárgyjáték* díját.

Az idei bábfesztivál kiírása szerint a csoportok maguk készítette bábok segítségével a *Mesterségek és foglalkozások a Bibliában* témakörben adhattak elő körülbelül hétperces jeleneteket. A csoportok színvonalas előadásait, ötletes bábjait és előadástechnikáját a nap végén a zsűri tagjai értékelték. Kiemelték a pozitívumokat, valamint

hasznos tanácsokat adtak a gyengébb pontok kijavításához, bár az előadott darabok teológiai szempontból nem kerültek górcső alá...

Mind a tizenegy csoport oklevélén szerepelt az a díj is, amellyel a zsűri a munkájukat értékelte. A bábokat életre keltő gyerekek nemcsak szakmai tanácsokkal és dicséretekkel „ellátva” térhettek haza, hanem az ígés lap mellé emlékebe egy-egy kézbábot is magukkal vihettek.

A jubileumi alkalomra vendéget is hívtak a szervezők: a délután folyamán a *Kaláka* együttes adott nagy sikerű koncertet kicsik-nagyok örömére.

■ BODA ZSUZSA

A tizedik evangélikus bábfesztiválról képriportunk a 7. oldalon.

Kenyérosztás

► A földkerekség közel kétszáz országában gyűltek össze a keresztények március 4-én, hogy megünnepeljék a nők világimanapját. A pénteki istentiszteleti alkalmakon becslések szerint mintegy tizenöt-tizenhat millió (!) ember vett részt világszerte. Sok helyen nem csupán asszonyok, hanem férfiak is aktívan közreműködtek az imanap előkészítésében, megszervezésében. Hazánkban a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházából 1652 címre postázták az idei alkalomra nyomtatott füzeteket, képeslapokat. Így közel nyolcszáz hazai gyülekezetben tartották meg az imanapot, kevés kivételtől – tekintve felekezetiközi összefogással.

Az idén a chilei asszonyok által összeállított liturgikus füzetek eljutottak börtönökbe, idősotthonokba, kórházakba is. Külön érdekesség, hogy idén egy olyan büntetés-végrehajtási intézetben is megtartották az alkalmat, amelynek fogvatartottjai kizárólag férfiak. Nem véletlenül indult el hazánkban az a kezdeményezés,

hogy ezt a márciusi első pénteket nők imanapja helyett *világimanapként* hirdessék meg a gyülekezetek.

De nem csupán a férfiak, hanem a gyermekek is magukénak érezhették az alkalmat. Számos egyházi iskolában, óvodában megemlékeztek az imanapról, mivel az internetről letölthetőek voltak olyan írások, amelyek

kifejezetten az ifjabb korosztály számára készültek.

Ennek az évnek a központi jelképe a chileiek számára is oly fontos táplálék, a kenyér volt. E szimbólumon keresztül javaik megosztására bátorították a világ keresztényeit a dél-amerikai ország asszonyai. Az ötezer ember megvendéglésének történetével emlékeztettek arra, hogy Jézus kezében a kevés megsokszorozódik. Miközben az egymás iránti szolidaritásra biztattak, Istenről tettek bizonyítást. Hiszen Jézusban – a megtörtetett élő Kenyérben – maga Isten vállalt „szolidaritást” a világgal.

■ B. P. M.

Az imanapi alkalom után gyűjtött „morzsákról” lapunk 4. oldalán olvashatnak.

Böjti önvizsgálat

■ RIBÁR JÁNOS

Negyven napon keresztül – öt vasárnapon egészen biztosan – elhangzik az evangélikus templomokban a *böjt* szó. A hatodik vasárnapon a sokkal szívemengetőbb kifejezést, a *virágvasárnapot* használjuk, mert ez egy látványos eseményt ír le: Jézus jeruzsálemi bevonulását. Ez a látványos esemény azonban egyenesen vezet a golgotai kereszthez, de azon keresztül a harmadnap váratlan történéseihez. A felfoghatatlan, de valóságos feltámadáshoz is, amely mustármagnyi kezdete egy hatalmas életfának, amelyet később egyháznak nevezünk. Igaz, van ennek a csodálatos életfának rengeteg száraz, letört ága is, fonnyadt levele, kókadt virága, fanyar gyümölcse, ám minden lehangolóan negatív elem ellenére életesen él az életfa ezernyi ágában a világ minden táján.

A vasárnap istentiszteleteken a *böjt* meghatározás nem változik, csak a vasárnapok számozása jelzi, hogy egyre közelebb vagyunk a megváltás művéhez. Imádságban csak azt kérhetjük, hogy egyre közelebb is kerüljünk a megváltó Jézus személyéhez, mert ez a történet a vele való személyes kapcsolat nélkül üressé, erőtlenné, árnyékká változik.

Fájdalmasan sokan vannak, akik nem tudják, mire emlékezik a világkereszténység a nagyhéten. Kíváncsiskodó közvélemény-kutatók az elmúlt évtizedekben nem is egyszer megkérdezték az „utca emberét”, miről is van szó nagyhéten és húsvét ünnepén. És világnézeti beállítottságtól függően – megütközve, sajnálkozva vagy éppen diadalittasan – adták közre valóban elszomorító eredményeiket a sokszázalékos tudatlanságról.

Minket a lehangoló eredmény csak az örök élet összefüggésében szomorít el, mert egyébként demokratikus módon el kell ismernünk az elkárhozáshoz való személyiségi jogot is. E szomorú tételünknek csak fokoznia kellene missziói küldetésünk tudatát, különösen szeretteink körében, hiszen ki szeretné magának az örökkévalóság boldogságos üdvösségét elképzelni, ha a szívéhez legközelebb állók hiányoznának onnan?

Oly nyugtalanító kérdés ez, hogy belegondolni sem merünk, s lelki nagyvonalúsággal bizakodunk a háttartalan kegyelem működésében. Jézus hátha mégsem gondolta komolyan a Szentírás evangéliumaiban és leveleiben olvasható kijelentéseit a kárhozatról és üdvösségről, vagy azt a kijelentését, hogy „*aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözüül, aki pedig nem hisz, elkárhozik*” (Mk 16,16).

Ahelyett, hogy kortörténeti, formatörténeti vagy ógyházi redakciós (szerkesztői) szándékokat firtatva gyengíteniék ezeknek az egyértelmű, világos kijelentéseknek a súlyát, talán érdemesebb és lelki értelemben

hasznosabb lenne elgondolkodni saját keresztény és tanítványi létünk súlyán, megjelenési formáján és azon, mekkora ereje van a kívülállók felé. Ezért is – és másért is – érdemes lenne eltűnődni a böjt igazi teológiai értelmén.

Nem vitatjuk: besorolható a *böjt* szó alá a helyes, illetve a szerény étkezés is, fontos lehet ez a megközelítés is, je-

„Ki szeretné magának az örökkévalóság boldogságos üdvösségét elképzelni, ha a szívéhez legközelebb állók hiányoznának onnan?”

lentheti az önfegyelmet, az önnevelést, de mi – evangélikus olvasatban – ennél sokkal többet feltételezünk. Lehet nagyon hasznos az önmegtartóztatás a terített asztal mellett, hasznos a felesleges kilók elleni küzdelem, a fogyókúra vagy betegség esetén a diéta. De ha az evangéliumi valóságot vesszük, sokkal többről van szó, mint az „enni vagy nem enni” kérdéséről. Nem ez itt a kérdés! Sokkal fontosabb ennél! A saját hitéletünk kisugárzó valósága és missziói erőnk miatt is sokkal fontosabb a böjt igei, teológiai értelmezése.

A negyvenes szám mélyebb értelmére számos helyen utal a Szentírás. Negyven esztendő (mint a pusztai vándorlás időtartama) vagy negyven nap (mint Illés vagy Jézus esetében): a negyvenes szám fontos szellemi tartalomra utal. Ezen idő alatt át kellett menni egy átformaló szellemi kohón, akár megkísértetve is. Elgondolkodtató módon ezt a „negyvenes” átmenetet még Isten Fia is vállalta, noha esetében feltehetően szükségtelen lett volna. S ezzel minket is figyelmeztet, hogy az előttünk álló negyvennapos periódus felé óriási lelki felelősséggel kell fordulnunk. Ennek az időszaknak megvan (meg kellene, hogy legyen) a maga felkészítő ereje a megváltás titkának igazi megünneplésére.

Tavasszal emlegetni szokás, hogy a böjti (diétás) táplálkozás következtében megtisztulhatunk a felesleges mérgektől, salakanyagoktól. De mi sokkal többre gondolunk: a nem megvetendő testi kontroll mellett a lelki önvizsgálatra!

Hitéletünk minősége függ attól, belemenőzünk-e a következő negyven nap alatt abba a lelki tükörbe, amelyet a Szentírás tart elénk. Érezzük-e szükségét a lelki megtisztulásnak? Milyen is a lelki arculatunk? Esetleg nem miattunk riadnak-e el a közelünkben élők, akár még a szeretteink is Krisztus megváltó kegyelmétől?

Adjon Isten Lelke böjti bátorságot az önvizsgálatra, és vezessen el bennünket a megtisztulás forrásához, a golgotai kereszthez!

A szerző evangélikus lelkész, a Nyugat-békési Egyházmegye esperese

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Csodálattal a lel-
künkben hullunk térdre előtted,
mert megszólítasz, és megszólítha-
tunk. Hallgass meg, Istenünk, most
is, amikor ügyetlen mondatokban
tárjuk eléd mindazt, ami a gondola-
tainkat betölti, tetteinket meghatá-
rozza.

Most, amikor az előttünk álló böjti
napokon útra kelünk, légy a tár-
sunk. Legyél a kéz, amely csendesen
megérinti a kezünket, az ajak, mely
suttogja: veled vagyok és maradok
mindvégig.

Áldd meg életünket, otthonunkat,
a ránk bízottakat, akik szeretnek, és
akiket szerethetünk. Éreztesd sze-
mély szerint minden emberrel, hogy
terv szerinti helyet adtál számára eb-
ben a világban, és értelmes élettel
ajándékoztad meg. Így áldj meg min-
den otthont, annak melegét és a te-
rített asztalt. Add, Urunk, hogy szer-
te a világon minden ember számára
legyen hajlék, ahol biztonságban él-
het, legyen étel és ital az asztalon.
Add, hogy kivétel nélkül mindenki
érezze gondviselő jóságod életét ere-
jét. Különösen e forrongó, békétlen-
séggel teli hetekben, amikor sokan
kényszerülnek elhagyni otthonukat,
és ezzel bizonytalan talajra lépnek.

Add, Urunk, hogy felismerjük
egymásban a teremts rendjét, a
gondviselés mozzanatait. Nyisd meg
a szívünket, a szemünket, a fülünket,
hogy lendületet kapjon a szeretetünk,
és észrevegyük a szükségét. Erő-
sítsd azt a köteléket, amely egymás-
hoz fűz bennünket. Az irigység ere-
jét, mely egymástól elválaszt, törd
meg bennünk.

Ajándékozz gyógyulást minden
beteg számára. Adj többet, mint
amit kérünk vagy remélünk. Ké-
rünk azokért, akiknek most kell
szembenézniük a végső utazással.
Kérünk a gyászolókért, szereteted, vi-
gasztalásod ölelje át őket.

Áldd meg gyülekezeteinket, azt a
közösséget, amelybe tartozunk; add,
hogy a hitben mindenkor erősöd-
jünk, a szeretetben szüntelenül nö-
vekedjünk.

Végül minden kérésünket, egész
életünket a te kezedbe tesszük le. Le-
gyen minden jóságos akaratod sze-
rint. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Minden szenvedő embernek lassan
múlik az idő, és minden boldognak
gyorsan. Különösen mérhetetlenül
lassan múlik azoknak, akik azt a
belső fájdalmat érzik, hogy őket az Is-
ten elhagyta, és őtőlük elfordult;
amint mondják, hogy a tisztítótűzben
egy óra keserűbb ezer esztendei testi
szenvedésnél a földön. Azért nincsen
nagyobb szenvedés, mint a lelkiismer-
et szenvedése, amely akkor áll be,
amikor Isten, vagyis az igazság, igaz-
ságosság, bölcsesség stb. elhagy, és
nem marad más, mint bűn, sötétség,
sóhajtság és fájdalom. S ez cseppnyi
ízeltő a pokol és az örök kárhozat
kínjából... A visszafordulás azon-
ban belső vigasztalás és boldog re-
ményiségben való megmaradás.”

▶ *Luther Márton:* Bűnbánati
zsoltárak – A hatodik zsoltár
(*Schulek Tibor fordítása*)

BÖJT 1. VASÁRNAPJA (INVOCAVIT) – MT 16,21–27

Bűnbánattal forduljunk a kereszt titkai felé!

Hamvazószerdán új szakaszába lép-
tünk az egyházi esztendőnek: ránk
köszöntött a nagy péntek sötétségé-
re figyelmeztető, egyszersmind a
mindent felülmúló főünnep, a hús-
vét ragyogását előkészítő böjti idő-
szak. Mi másról szólhatna az anya-
szentegyház – nem csupán testi, ha-
nem mindenekelőtt szívbéli – böjtö-
lése, ha nem arról, amire böjt első va-
sárnapjának evangéliuma ráirányít-
ja a figyelmünket: Krisztus Urunk ke-
resztjének titkairól?

Elsőként azt a tényt kell újra és új-
ra bűnbánattal elfogadnunk, hogy az
oly könnyen sátáni útra tévedt Péter-
hez hasonlóan mi sem mindig ismer-
tük Krisztust úgy, ahogyan ő kinyi-
latkoztatta önmagát. Nem könnyű
megértenünk azt, hogy Krisztus ke-
resztje mögött Isten titokzatos aka-
rata rejtőzik. Mint ahogyan nem
volt könnyű megértenie Péternek
sem, aki percekkel korábban őszin-
tén és egyszerűen megvallotta: Jézus
a Krisztus, az élő Isten Fia. Nem test
és vér nyilatkoztatta ki neki ezt, ha-
nem a mennyei Atya... A test és vér,
az ember természetes értelme szerint
a kereszt, a Messiás emberekért va-
ló szenvedése elképzelhetetlen, sőt
megbotránkoztató esemény, amely
még a kösziklahitű tanítványt is a sá-
táni gondolkodás szakadékaának szé-
lére löki.

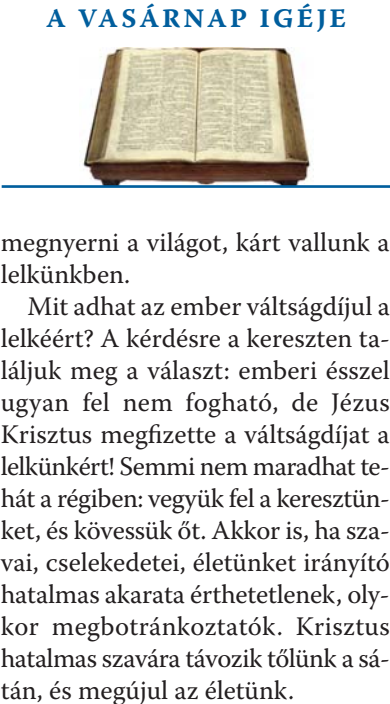
Napjainkban újraéled a régi korok-
ban divatos tévtanítás, hogy Jézus ke-
resztje következmény volt: megszo-
kottól eltérő, sokak szemében provo-
katív viselkedésének egyenes folyo-
mánya. Vállalás az ő részéről egysze-
rű következtetésesség volt: élete árán is
vállalta elveit... Még egyszer szögez-
zük le: ez tévtanítás! Távozz tőlem,
sátán...! Második századi egyház-
atyánk, *Polikárp* szmirnai püspök je-

lenti ki ránk maradt, filippiekhez írt
levelében: „Aki a kereszt bizonyását
nem vallja, az a sátántól való.”

Krisztus keresztje nem az esemé-
nyek szerencsétlen összejátszása
vagy az emberi tartás jele, hanem Is-
ten üdvözítő akarata. Pontosan azért
kellett a Messiásnak keresztutat jár-
nia, hogy megszabadítson bennün-
ket a sátáni gondolkodás csapdájából,
az őt olyan könnyen félreismerő té-
velyégből. Biblikusabban vagy egy-
házasabban szólva: azért, hogy meg-
váltson bennünket.

Krisztus keresztjének árnyékában
elmélkedve arra is rá kell döbennünk,
hogy a keresztet vállaló Megváltó
övéitől teljes tudatátformálást köve-
tel – és ugyanezt ajándékozza is ne-
kik. Az ember ugyanis többnyire
nem kíván mást, mint megmenteni a
saját életét, megnyerni az egész vilá-
got. Elfogadott jelszavunk: valósítsuk
meg önmagunkat! Ha elég ügyesek va-
gyunk, ehhez még olyan ideológiát is
felhasználunk, amelyben előkelő he-
lyet „adományozunk” Istennek...

A péteri-sátáni válasz mögött is
felfedezhetünk talán valami ilyes-
mit. A természetes emberi logika sze-
rint a Messiás feladata alighanem az,
hogy rendbe tegye az életünket,
megregulazza a nekünk nem tet-
szőket, igazolja döntéseinket, életvi-
telünket, választott utunkat. Ha úgy
tetszik: bűneinket... Hogy minden
maradjon a régiben. Krisztus ke-
resztje viszont éppen azt üzeni: sem-
mi nem maradhat a régiben! Nagy baj
van az életünkkel, és ha nem vigyá-
zunk, nem változunk, minden kicsű-
szik a markunkból. Miközben meg-
próbáljuk megvalósítani önmagun-
kat, semmivé foszlunk. Miközben
meg akarjuk menteni az életünket, el-
veszítjük. Miközben megpróbáljuk

megnyerni a világot, kárt vallunk a
lelkünkben.

Mit adhat az ember váltságdíjúl a
lelkéért? A kérdésre a kereszten ta-
láljuk meg a választ: emberi ésszel
ugyan fel nem fogható, de Jézus
Krisztus megfizette a váltságdíjat a
lelkünkért! Semmi nem maradhat te-
hát a régiben: vegyük fel a keresztün-
ket, és kövessük őt. Akkor is, ha sza-
vai, cselekedetei, életünket irányító
hatalmas akarata érthetetlenek, oly-
kor megbotránkoztatók. Krisztus
hatalmas szavára távozik tőlünk a sá-
tán, és megújul az életünk.

Krisztus keresztje végül arra is
ráébreszthet bennünket, hogy ben-
ne találjuk meg az örök élet egyetlen
esélyét. Amire Péter és vele együtt va-
lamennyien képtelenek vagyunk, azt
ő megtette: legyőzte a sátánt. Ma még
cipeljük a keresztheinket, ma még kí-
sért bennünket a sátán, ma még bű-
nös ömberünk küzd a megújulásunk
ellen, de eljön majd az idő, amikor az
Emberfia ismét közöttünk lesz, még-
hozzá angyalainak dicsőségében.
Akkor nem lesz többé mellébeszélés,
nem lesz többé alakoskodás, nem lesz
több idő az igazság felismerésére
sem, mert minden egyértelművé vá-
lik. Az örök élet azoknak jut osztály-
részüil, akik Jézus Krisztust e világi
életük során az értük, mindannyiun-
kért meghalt és feltámadott Messi-
ásnak tekintették és vallották. Nincs
más út. A mennyországba nem lehet
különféle ügyesen elrejtett kiskapu-
kon át beoldalogni.

Bűnbánattal kérdezzük meg ma-
gunktól a böjt első napjaiban: hánya-
dik helyet foglalják el a mindennap-
jainkban az e világi élet minőségével
kapcsolatos törekvések – és hányadik
helyen áll az örök élet iránti vágyako-
zás, a kereszt megváltó Krisztusában
való hit? Pedig Krisztus dicsősége
böjtben is letagadhatatlan bizonyos-
ság: ha hittel tekintünk rá, akkor a ja-
vunkra, ha megütközünk rajta, akkor a
kárhozatunkra.

Böjt első vasárnapja hagyomá-
nyosan a sátán legyőzőjeként állítja
elénk az Úr Jézust. Ő az, aki megsza-
badít bennünket – nem a sátán által
ránk zúdított sok rossztól, szenvedé-
sektől, keresztektől, hanem minde-
nekelőtt a belénk költözött, ben-
nünket megfertőző sátáni gondola-
toktól.

Bizalommal folytassuk tehát szí-
vünk – esetleg testünk – böjtölését
a következő hetekben, mert a bűnbá-
nati idő sötétségének leple alatt már
most meg-megcsillan a győztes
Krisztus dicsősége, amely húsvét
ünnepén fogja mindent elsőprő erő-
vel beragyogni az életünket, hogy be-
pillanthassuk abba az örök dicsőség-
be, amely a Krisztus-hívőt e világ el-
múltja után várja.

TUBÁN JÓZSEF

Imádkozzunk! Mindenhátó Istenünk,
aki a böjt negyven napja alatt össze-
törsz bennünket, hogy annál na-
gyobb örömmel ünnepelhessük a fel-
támadás legszentebb ünnepét: adj
erőt nekünk, hogy mindenkor készek
legyünk küzdeni bűneink ellen, és
megújuljunk a te akaratod szerint az
Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a
Szentlélek Istennel él és uralkodik
mindörökkön-örökké. Amen.

Úr Jézus, hozzád kiáltok

CANTATE

A lutheránusok között 1527-ben
kirobbant *antinomisztikus* vitában ő
maga is hevesen állást foglalt. A ve-
le ellentétes álláspontra helyezkedő
Melanchthon a törvény nyomaté-
kosabb hirdetését szorgalmazta, hogy
az tanítson helyes életvezetésre és
bűnbánatra, *Agricola* azonban úgy
tartotta, minderre csakis az evangé-
lium hallgatása ösztönözhet. E vitá-
ban *Luthernek* is kénytelen volt el-
lentmondani, így az egykor szoros
baráti viszony már sohasem lett a ré-
gi közöttük.

„Az igaz hitet kívánom” – írja
énekében, s ez egész életének mottó-
ja lehetne, hiszen mindvégig nyugha-
tatlannul kereste a helyes utat és teo-
lógiai meggyőződést. Ugyanakkor
azt is elmondja, hogy mindabban a
„nagy harcban, ellenkezésben”, ame-
lyen ő is keresztülment, nem a ma-
ga erejében bízott, s erre tanít ben-
nünk is.

Az ismeretlen eredetű, 1526-ban
lejegyzett dallamnak talán legszebb
feldolgozása az az orgona-előjáték,
mely *J. S. Bach Orgelbüchlein* című
gyűjteményében található (*Ich ruf zu
dir, Herr Jesu Christ*, BWV 639). A
darab lírai hangvétele mögött az
igaz hitet kereső lélek kétségei, bel-
ső vívódásai is megjelennek, amelye-

ket a bal kéz kavargó kísérrőszólama
szemléltet. Segítsen bennünket böjt
első vasárnapján ez a mű is a befelé
fordulásra és az elcsendesedésre!

FEKETE ANIKÓ

Böjt himnusza
Invocavit: „Segítségül hív, és én meg-
hallgatom – így szól az Úr –, vele le-
szek nyomorúságában, kiszabadítom
és megdicsőítem.” (lásd Zsolt 91,15; LK)

Kiáltunk, és Isten meghallgat, ki-
szabadít a nyomorúságból. A zsoltá-
roshoz hasonlóan tanít imádkozni
minket *Johann Agricola*, *Luther* re-
formátortársa és egyik utolsó vita-
partnere. Ők ketten a wittenbergi
egyetem falai között küzdöttek Isten
előtt megállva, böjtölve a hit tizta-
ságáért.

Szombathelyi gyülekezetünk na-
gyon szereti ezt az éneket, első ver-
sét gyakran énekeljük az istentiszte-
leten az egyetemes könyörgés beve-
zetéseként. A prédikációra fennhan-
gon hitvallással válaszoló gyülekezet
Krisztushoz kiált énekszóval: Jézus
Krisztushoz, aki a mi egyetlen köz-
benjárónk Istennél, akinek a nevére
a Szentlélek felerősíti kéréseink hang-
ját. A könyörgések végén az egész
gyülekezet kiált: Urunk, hallgass
meg minket! Segítséget kérünk éle-
tünkhöz és szolgálatunkhoz a világ-
ban. Segítséget kérünk a ránk bízot-
taknak, akiknek imádságát felkarol-
juk, vagy helyettük mondjuk el.

Agricola éneke a mai vasárnapon
az istentisztelet himnuszává nemesül-
het. Sőt a böjt himnuszának is nevez-

hetjük, hisz megadja az alaphangot a
böjtölésre való felhíváshoz: Fordulja-
tok Istenhez, kiáltatok Jézushoz, és
ne engedjétek, hogy a kísértő eltérít-
sen titeket a kegyelemtől! A sötétség
ne borítsa el a világosságot!

Együtt kiálthatunk Istenhez ezzel
az énekkel, nehogy erőt vegyen raj-
tunk és egyházunkon a kétségbeesés,
amely bátortalanná és bénulttá tesz.
Zengje ajkunk, hogy az igaz hitet kí-
vánjuk: a sok zavaros tanítás, szokás
és erkölcsi zűrzavar ne homályosít-
sa el értelmünket!

Reménység nélkül sem élhetünk.
Az igaz reménység megmentő háló-
ként feszül a halál sötét mélysége fö-
lött. Böjt lelkigyakorlatán újra és új-
ra szembesülünk a bűn hatalmával és
Isten megváltó kegyelmével. A ke-
reszt a szeretet jele, amelyet, testvé-
reim, ne legyetek restek magatokra
vetni! Gondoljuk végig, a mozdulat
mögött mi rejlik: a megfeszített és fel-
támadott Krisztusról való tanúságté-
tel! Ő megváltott engem, és én hoz-
zá tartozom; Jézustól kapom az erőt
ahhoz, hogy tudjak „megbocsátani
másnak”.

Böjtben egyél kevesebbet, ne mu-
lass, ne lógi órákon át a neten, és tarts
magad körül több csendet! Ezek nem
formaságok, hanem céljuk, hogy Is-
ten igéje egyre inkább eledelünkké le-
gyen. Isten igéje szent táplálékunk,
amely az úrvacsorában átélethetően ad
szabadságot és csendes, de annál in-
tenzívebb böjti örömet.

„Tudom, nem hagysz elvesznem.”
Ez nem szerzett tudás, hanem kiböj-
tölt tapasztalata hitünknek. Böjt, ki-
áltás, megtartatás. „Úr Jézus, segíts
engem!” Ámen.

G. LABOSSA GYÖRGY

Szolidaritásról Sárváron

► **Egyházunk esperesei az elmúlt hét keddjén egy sárvári wellnesshotelbe vonultak. No nem pihenni, hanem dolgozni. Az esedékes esperesi tanácskozás helyszíne volt ugyanis az említett sárvári hotel. Az értekezlet napirendjén – egyebek mellett – ismét a szolidaritási törvény szerepelt, amellyel kapcsolatban Muntag András, a zsinat nem lelkészi elnöke és Szemerei János kaposvári esperes-lelkész adott tájékoztatót.**

Muntag András egy Excel-táblázat segítségével mutatta be az espereseknek, hogy miként lehet majd kiszámítani a gyülekezetek által befizetendő nyugdíjjárulékot. Az előadó hangsúlyozta: erőfeszítésük arra irányult, hogy a törvény

eredeti célja, a szolidaritás megvalósuljon, vagyis azok a gyülekezetek kapjanak támogatást, amelyek valóban rászorulnak.

A tervezet kidolgozóinak reménye az, hogy ebben az új rendszerben a gyülekezeteknek nem kell többet befizetniük, mint amennyit eddig fizettek országos járulék címen. Általánosságban az mondható el, hogy az új törvény bevezetésével nem növekednek a gyülekezetek befizetési terhei, bár kétségtelenül lesznek olyan – tehetősebb – gyülekezetek, amelyeknek a fizetési kötelezettségei nőni fognak. A szolidaritási törvény mostani, remélhetőleg utolsó változatát egyébként a májusi zsinati ülészakon fogják majd megtárgyalni a küldöttek.

A tanácskozás további részében Bence Imrének, a Budai Egyházmegye esperesének előterjesztése nyomán arról

beszélgettek egyházunk középvezetői, miként lehetne tudatosabban fordulni a működésképtelenség határára került gyülekezetek, illetve lelkészek felé. Mi legyen ott, ahol a szolgálat ellátása szinte már reménytelen? Ezt a kérdést azért is fel kell tenni, mert ez a kilátástalan állapot ezeknek a gyülekezeteknek a lelkészeire is kihat, akik önhibájukon kívül kerültek ilyen helyzetbe. A megfáradás, kiegész, a szolgálat örömeinek elvesztése fejegeti az ilyen körülmények között szolgáltatókat. Megfogalmazódott, hogy kimunkált stratégiára volna szüksége egyházunknak ahhoz, hogy ezt a kérdést megnyugtató módon kezelni tudja.

A tanácskozás végén az esperesek sétát tettek – Takács Zoltán Bálint múzeumigazgató szakavatott vezetésével – az egykor a Nádasdy család fészkeként számító sárvári várban.

■ KISS MIKLÓS

„Sárvártúrán”

FOTÓ: SZABÓ ANDRÁS

Pilátus és Hét ima

A kelenföldi evangélikus templom adott otthont múlt vasárnap a Kákay István műveiből álló koncertnek. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója a közel telt házas rendezvényen sokak számára új oldaláról, muzsikusként mutatkozott be: általa megzenésített verseket szólaltatott meg együttese, a Poézis, illetve a Canterino vegyes kar és a Grádcikok kamarakórus.

A zeneileg igényes produkciót Korányi András rövid áhítata osztotta két részre.

Az est első felében – Mózes Margit vezényletével – Reményik Sándor Pilátus című versét énekelte a zenészekkel együtt több mint hatvan tagot számláló énekkar, a második részben pedig 20. századi magyar költők – Ady Endrétől Ró-

nay Györgyön, Hajnal Annán, Bródy Lászlón, Weöres Sándoron át Áprily Lajosig és Sík Sándorig – jól és talán kevésbé jól

ismert versei szólaltak meg az énekesek tolmácsolásában.

■ KISS TAMÁS
(Forrás: Evangelikus.hu)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Thomas Dahl vendégszolgálat

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének meghívására a hamburgi St. Petri-templom kántor-organistája és Bach-kórusának vezetője vendégeskedett a napokban Budapesten. Thomas Dahl vasárnap a Deák téri templomban koncertezett, hétfőn pedig a teológián vezetett három részből álló egyházzenei kurzust. (A német sztárvendéggel készült interjút lapunk következő számában olvashatják.)

■ MÉSZÁROS GÁBOR felvétele

A Deák téri templom ambójánál Finta Gergely tanszékvezető köszönti a balján álló német orgonaművészt

A 14. helyen

A GfK csoport rendszeresen felméri, hogy a különböző hivatásokban dolgozóknak milyen a bizalmi indexük a lakosság körében. A közelmúltban napvilágra került húszas lista élén – talán nem meglepő – a tűzoltók állnak, akiket a postások és a tanárok követnek. Az abszolút sereghajtók pedig a politikusok, akiket csak az újságírók és a reklámszakemberek előznek meg.

A felmérés a papokkal kapcsolatos bizalmi indexre is rákérdezett. Nos, az eredmény nem éppen lelkesítő: ötven ponttal a 14. helyen végeztünk. Ha nem is kieső helyen, de az alsó középmezőnyben. Az előző évhez képest két hellyel csúsztuk vissza.

Az okokon és a kitörési pontokon gondolkodom, hiszen ezekkel az adatokkal mindannyiunknak szembesülnünk kell. Lehet persze mondani, hogy ezek a számok nem általában az egyházra, hanem „csak” a vezetőire vonatkoznak. Áltathatjuk magunkat azzal is, hogy mindez nem feltétlenül az evangélikus lelkészeket értékeli, továbbá korholhatjuk a bulvármédiát, hogy milyen differenciálatlanul minősít akkor, amikor egyházi emberek vélt vagy valós szennyes ügyeit teregeti ki. Ám ne dugjuk homokba a fejünket! Egyrészt számos külföldi országban sokkal nagyobb papi botrányok derültek ki, a lelkészek iránti bizalom nemzetközi mértéke mégis lényegesen magasabb (58 százalékkal), mint nálunk. Másrészt az evangélikusság egyik gyengeségére jól

rávillagított az a szociológiai felmérés, amelyet a stratégiai munka keretében végeztünk el.

Az adatok szerint döbbenetesen kevesen fordulnak lelkészükhöz személyes gondjaikkal. Más szóval saját vizsgálataink is megerősítik azt a tényt, hogy a lelkészek esetében nem annyira bizalmi, mint inkább bizalmatlansági indexről beszélhetünk.

Persze nincs új a nap alatt. A papok Istene című, 1907-ben írt versében Ady Endre is véleményt formál egy képzeletbeli korabeli felmérésen: „En véreim, búsak, szegények, / Tudom én azt, hogy kell az ének, / Kell a zsoltár, kell a fohász, / Kell a hit, de ne higgyetek / Soha a papok istenének.”

Bő évszázaddal később nekünk magunknak kell választ keresnünk arra a kérdésre, hogy a legkülönbözőbb hivatású – egyszerű vagy iskolázott –, valamint a különböző korosztályokhoz tartozó emberek körében milyen kép él a papokról. Említett belső egyházi felmérésünk nyomán először annak okait kellene megvizsgálnunk, hogy miért nem dörömbölnék a parókiák és a lelkészi hivatalok ajtaján saját híveink. Miért akarják „maguk megoldani” életük megannyi gondját? Lehet, hogy a horoszkópokra jobban figyelnek, mint lelkészeik útmutatására? Egyáltalán, jelen vannak-e közöttük a papjaik?...

A minap a belügyminiszter egy fórumon arról beszélt, hogy a rend-

ÉGTÁJOLÓ

öröknek ki kell szállniuk autóikból, hogy érdemben láthatóak, megszólíthatóak legyenek a legkisebb településeken is. Ha egy lelkész – jó esetben – csak e-mailben kommunikál híveivel, akkor hogyan lehet a szemébe nézni? Ha csak felhúzott ablakú autóval suhan keresztül a falun, akkor miként szólítható meg?

Persze ne legyünk igazságtalanok: magam is tudom, hogy milyen sok lelkész végez erő feletti, áldozatos munkát. Csak remélni tudom, hogy soraim nyomán özönlenek majd a szerkesztőségbe az olvasói levelek, amelyek egyszerű papi példákra szólnak. Ezzel együtt engem nyomaszt ez a bizonyos 14. hely. Keresem benne a magam felelősségét is, hogy püspökként nem vesítem-e el a hívek, beleértve a lelkészek bizalmát.

A belső egyházi összefüggések után a külső körülményeket is meg kell vizsgálnunk. Lehetséges, hogy a szekularizáció mind nagyobb térnyerésével folyamatosan csökken a lelkészek és az egyház társadalmi jelenléte. Ám észre kell venni, hogy a még nálunk is elvilágiasodottabb

Nyugaton lényegesen nagyobb a lelkészek bizalmi indexe. A nemzetközi átlag a mi 50 százalékkal szemben 58 százalékkal. Ennek csak részben lehet oka a kommunista múlt, hiszen a rendszerváltozás idején kiemelkedően magas volt az egyházakkal és a lelkészekkel kapcsolatos pozitív várakozás. Tartok tőle, hogy az elmúlt húsz évben nemigen találunk meg a releváns társadalmi jelenlét formáit. Vagy visszahúzódtunk a magánélet biztonságosnak vélt falai közé, vagy annál nagyobb vehemenciával követeltük jogainkat a nyilvánosság előtt. Vagy gyáva nyusziként, vagy prédára leső oroszlánként viselkedtünk. Ismereteim szerint egyik sem ereszethető a bibliai hagyományból.

A 14. hellyel való őszinte szembe-sülés komoly változásokat is eredményezhet. Az okok bemutatásához hasonlóan itt is a belső és a külső összefüggésekre utalok. Kezdjük ezúttal az utóbbival. Nem szabad bele-nyugodnunk abba, hogy nincs társadalmi súlyunk. Ezt azonban nem külső eszközökkel érhetjük el, hanem annak komolyan vételével, amire prófétai és jézusi mandátumunk van. A „vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet” (Ézs 40,1) napiparancsának teljesítésével vagy éppen az irgalmas samaritánus példázatának szüntelen megélésével. Más szóval a leszakadó rétegek iránti szolidaritással, a legnemesebb protestáns hagyomány-
nak számító igényes és értékorientált oktató-nevelő munkával, az emberek

kérdéseinek és kételyeinek komolyan vételével, valamint a – harsányságtól és önérdéktől mentes – folyamatos társadalmi jelenléttel. A szociológusok kérdése ugyan a papságra vonatkozott, ám a protestáns hagyományban vallott egyetemes papság elve talán itt is érvényes lehet, és minden hívőnek, minden evangélikusnak megvan a maga felelőssége e téren is.

A változásoknak azonban belül kell elkezdődniük. Akkor fognak több bizalommal fordulni felénk, ha bennünk is megerősödik a bizalom. Mind a másik ember, mind Isten iránt.

Beszédes a magyar nyelv: valakibe vetjük bizalmunkat, ahogy a magvető szórja a magot. A jézusi példázatból tudjuk: útfélre, sziklás helyre, tövises közé is (Mt 13,3–9)... A csalódások utáni bőséges termés mindenért kárpótolja a magvetőt! Az Isten iránti bizalmat pedig a múlt vasárnap ige is ébresztgette bennünk (és ez legyen a mostani „keddi kalács”): „Bízzál az Úrban teljes szívből...” (Péld 3,5)

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Elhívatásunk és szolgálatunk közös

Közös tanácskozást tartott a MEÖT és az Aliansz

► A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) operatív testülete (D. Szebik Imre, Tarr Zoltán, dr. Tarr Klára, dr. Mészáros Kálmán, Csernák István, Kalota József, dr. Bóna Zoltán) és a Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) elnöksége (dr. Szabó Dániel, dr. Mészáros Kálmán, Szeverényi János, Szuhánszky Gábor) február 28-án első ízben tartott közös megbeszélést közös elhívásukról és a közös szolgálat lehetőségéről.

A tanácskozáson részt vevők személye is bizonyította, hogy a közös szolgálat nemcsak szükséges és lehetséges, hanem több területen már meg is valósult: közülük többen mindkét testületnek tagjai. Az összefogást tükrözi ezenkívül a települési lelkipásztori körök széles körű együttműködése, az Október a reformáció hónapja elnevezésű rendezvénysorozat keretében zajló közös szolgálatok, a házasság hetének közös kezdeményezése és lebonyolítása, valamint a 2012-re tervezett Reménység fesztivál közös szervezése is. Ez utóbbin Franklin Graham – Billy Graham fia – lesz az igehirdető és a Billy Graham Evangélizációs Társaság az anyagi terhek nagyobbik felét hordozó társszervező.

Az eszmecsere megerősítette, hogy a már folyamatban lévő közös munka gazdagítására még számos konkrét lehetőség kínálkozik. Az ilyen tervek között említették a Balaton-NET-et, amely Aliansz-kezdeményezés, de a szervezők szívesen várják a MEÖT intézményes bekapcsolódását. A másik terv az ökumenikus tanács által kezdeményezett és népszerűsített elképzelés, nevezetesen az, hogy a mennybemene-tel és pünkösöd napja közötti időszak is nyerjen ökumenikus színezetet. Az elképzelés szerint intézmények

és gyülekezetek ekkor – immáron nemcsak a januári kellemetlen, hanem a kora nyári sokkal kellemesebb időben is – ökumenikus istentiszteleteket, vigiliákat, családi napokat, kirándulásokat rendezhetnek. Az Aliansz elnöksége készségeggel ajánlotta közreműködését ez utóbbi program bevezetéséhez, megvalósításához, népszerűsítéséhez. Ezzel a lépéssel az ökumené liturgikus szintjén is kifejeződik a két közösség Krisztusban való egysége, amelynek egyébként a januári imahét esetében még híjával vagyunk.

Mint ismeretes, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsát egyházak alkotják, a Magyar Evangéliumi Szövetség tagságát pedig az evangélium iránt elkötelezett hívek – a MEÖT tagegyházaiból és azokon kívül is. Ugyanakkor az ökumenikus tanács alapokmánya szerint a szervezet együttműködő partnereket is szívesen lát. E partnerségre – amely laza, ám a közös szolgálat szempontjából inspiratív és megerősítő együttműködés – hívta meg az ökumenikus tanács operatív testülete a Magyar Evangéliumi Alianszot mint egyesületet. A meghívást az Aliansz vezetői örömmel fogadták.

■ DR. BÓNA ZOLTÁN, a MEÖT főtitkára

Aliansz teológiai műhely

A Magyarországi Evangéliumi Szövetség (Aliansz) Piliscsabán tartotta szokásos évi teológiai műhelyét február 21–22-én. Az evangélizációról Szuhánszky Gábor metodista lelkész, az újszövetségi teológiát ért hívásokról dr. Balla Péter, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora tartott előadást.

A felekezetiileg színes közösség kiértékelte az Aliansz munkáját, programjait. Az elmúlt években megszorodtak a feladatok, a lehetőségek; a résztvevők örömmel konstatálták, hogy a szövetség munkájának főrendezője és dramaturgja végső soron maga az élő Úr.

Az elmúlt években országos hatású alkalommá vált a Balaton-NET, az imahét, a házasság hete. Több „hálózatban” (válóháló, pásztor kör, roma-misszió, sáfárság, női misszió, gyülekezetplántálás) kiterjedt munka folyik. Mindezekről olvasni lehet a szervezet honlapján is: www.aliansz.hu.

A dél-afrikai Fokvárosban 2010 októberében rendezett világevangelizációs kongresszus hatására három munkacsoport is alakult, amely ajánlásokat tesz az egyházak, gyülekezetek számára. A három téma a munkahelyi misszió, a gyülekezetek kilépése a világba és a külmisszió.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Evangélikus egyházi személyiség az Emberi Méltóság Tanácsában

Dr. Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke meghívta a szervezet tagjainak sorába D. Szebik Imre nyugalmazott evangélikus püspököt, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnökét, aki elfogadta a megtisztelő felkérést.

A múlt év márciusában alakult politikamentes, széles körű társadalmi összefogáson alapuló, önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezet célja az emberi jogok és az emberi méltóság védelme. A tanács tiszteletbeli elnöke Oláh György Nobel-díjas kémikus, az alelnökök egyike Kányádi Sándor költő, az alapító tagok között van – mások mellett – Buzánszky Jenő, az egykori Aranycsapat tagja, Sipőcz Ernő, a Magyar–Izraeli Baráti Társaságok és Körök Országos Szövetségének tagja, valamint Tempfli József nyugalmazott nagyváradi püspök.

► Forrás: Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Morzsaszedés

► Helyénvaló a cím, hiszen a 2011 jelképének a kenyeret választó chilei asszonyok éppen az ötezer ember megvendéglelésének evangéliumi történetét jelölték ki a nők március 4-i világimnapjának igehirdetési alapigéjéül. Ott, a Genezáreti-tó partján tizenkét tele kosárra való kenyér gyűlt össze a maradékokból... Az alábbiakban néhány Pest megyei gyülekezet imanapi élményeinek „morzsáit” gyűjtöttük össze.

Az alberti evangélikus gyülekezetben különös varázsuk van az imanapi alkalmaknak. Az egyházközség szeretetotthonnal, iskolával és óvodával is rendelkezik. Ilyenkor ezeknek az intézményeknek a munkatársai is aktív szerepet vállalnak a liturgia felolvasásában, a terem díszítésében. Az egyik óvónő első alkalommal vett részt ilyen alkalmon. „Miközben olvastam a füzetből a rám bízott sorokat, lelkiileg magam is töltődtem” – mondta búcsúzáskor a gyülekezet lelkészének. Ő nem nevelkedett vallásos családban, a chilei asszonyok vallomását hallgatva azonban rádöbbsent, hogy a szíve mélyén – ösztönösen – mindig is Isten törvényét követte. Most már tudatosan akarja a krisztusi, önfeláldozó szeretetet megélni családjában és a rábízott gyermekek között.

Alberti az a gyülekezet, ahol már a nyolcvanas évek elején megtartották az imanapi alkalmakat az akkori papné, Roszik Mihályné odaadó szolgálata nyomán. Melitta néni az idei alkalmat így foglalta össze: „Cso-

dálatos dolog látni, hogyan cselekszik Isten a világ más országaiban. Jézus kezébe kell adnunk a »kenyerünket és halunkat«, vagyis mindazt, amink van. Az ő tenyerében a kevés is áldássá válik.”

Irsán vasárnap délután szeretetvendégségre hívták össze a gyülekezet tagjait. Így adódhatott, hogy szép számmal képviseltették magukat fér-

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa főtitkáráként Bóna Zoltánnak hivatalból is figyelemmel kellett kísérnie a női világimnap előkészületeit. A főtitkár azonban egy nagyon kedves közösség, a dunavarsányi reformátusok lelkipásztora is. Március 4-én, pénteken ő temploma hátsó sorainak egyikében húzódott meg szerényen.

FOTO: TURI KRISZTINA

Óvónők és tanítónők olvasták fel Albertiben az imanapi liturgia szövegét

fiak is ezen a „női” alkalmon. Bár-dossy Tiborné nyugalmazott papné szerint ilyenkor nem számítanak a kilométerek: „Olyan volt, mintha a chileiek itt lettek volna nálunk, s mi önáluk. Gondjaik a mi bánatunk, örömeik a mi örömeink is.”

A maglódi gyülekezet asszonyainak az imapon asztalra került kenyérről eszükbe jutott, hogy egy nógrádi községben kenyeret süt ehhez hittanosaiknak az evangélikus lelkész. Az imanapi perselypénzt ők erre a célra ajánlották fel.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Új fejezet a svéd–magyar evangélikus kapcsolatokban

Új szakasz kezdődött a svéd–magyar evangélikus egyházkerületi kapcsolatok tizennégy éves történelmében. Martin Lind, a Linköpingi Egyházkerület püspöke, aki még 1997 januárjában írt alá együttműködési megállapodást a Déli Egyházkerület akkori püspökével, D. dr. Harmati Bélával, ez év márciusával nyugdíjba vonult. A svéd egyház nemes hagyományai szerint Lind püspök felemlő ünnepi istentisztelet keretében tette le püspöki palástját, süvegét, pásztorbotját és keresztjét az impozáns linköpingi dómtemplom oltárára. A március 2-án tartott hálaadáson részt vett Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület jelenlegi lelkési vezetője is. Az elnök-püspök Linköpingből a

svéd evangélikusok fővárosába, Uppsalába utazott az új linköpingi püspök, Martin Modéus ünnepélyes beiktatására, amelyre a történelmi katedrálisban került sor Anders Wejryd érsek szolgálatával.

Minden remény megvan arra, hogy a püspökváltás nem jelent majd törést a két egyházkerület testvéri kapcsolatában, amelynek kereteit immár közel másfél évtizede írásos dokumentum szabályozza. Az öt-évenként felülvizsgált, eddig már kétszer meghosszabbított partnerkapcsolati szerződés legfontosabb pontjai a következők: rendszeres imádság egymásért, információ- és tapasztalatcsere, valamint közös teológiai munka.

Ez utóbbi jegyében az idén nyáron immár a negyedik svéd–magyar lelkészkonferenciára kerül sor, ezúttal Vadstenában, ahol mindhárom egyházkerületünkből összesen tíz magyar, a linköpingi kerületből pedig tíz svéd lelkész készül megvitatni a vasárnapi istentiszteletnek, valamint a szentségek mai értelmezésének és gyakorlatának izgalmas kérdéseit. Két éve balatonszárszói üdülőnk adott otthont hasonló teológiai konzultációnak, amelynek hivatalos nyelve az angol.

Az új linköpingi püspök, Martin Modéus még nem járt hazánkban, így örömmel fogadta a Déli Egyházkerület meghívását egy közeljövőben tervezett magyarországi látogatásra.

■ G. P.

Uppsalai csoportkép – középen, a tanzániai püspök jobbján pásztorbottal kezében az új linköpingi püspök, Martin Modéus

A Pákh család a forradalom és szabadságharc szolgálatában

Interjú Pákh Miklóssal

► **Olvasóink bizonyára jól ismerik azt az élethelyzetet, amikor az addig laza ismerősi, baráti, esetleg kollegiális kapcsolat egy váratlanul napvilágra kerülő közös érdeklődési terület hatására átalakul, szorossá válik. Így jártunk mi is, e beszélgetés krónikása és interjúalanya. Már évek óta közösen vettünk részt egy minőségirányítási szakfolyóirat szerkesztőbizottsági munkájában, amikor kiderült: egyikünk az *Evangelikus Élet* szerzője, Pákh Miklós pedig (nemcsak) a neves lutheránus família, a Pákh család leszármazottja, de egyben kutatója és krónikása is. Annak a családnak, amely – szoros egyházi kötelékei mellett – az 1848–49-es forradalom és szabadságharc időszakában is példamutatóan szolgálta nemzetét.**

– Miklós, kezdjük egy rövid bemutatkozással!

– 1931-ben születtem. A budapesti református gimnáziumban tanultam, majd átkerültem a Szent István Gimnáziumba, ott érettségiztem. Vízilabdázóként az újoncon és az ifiken át vezetett az út a magyar bajnokságba, a Ganz-Mávg csapatába, de Szolnokon és Szege-den is játszottam. A katonai szolgálat letelte után, 1955-től az újpesti Bányagépgyárban, majd a Ganzban mint minőségellenőr dolgoztam, aztán mérőszoba-vezetői beosztásba kerültem, később pedig a minőség-ellenőrző osztály vezetője lettem.

A Mérnöktovábbképző Intézetben 1968-ban elvégeztem a felsőfokú műszaki ellenőrzési vezetőképző szaktanfolyamot. 1975-től a Gépipari Tudományos Egyesület Műszaki Szolgáltató Iroda vezetője és a Minőségirányítási Szakosztály titkára voltam. 1991-ben megalakult a Magyar Minőség Társaság, amelynek főtitkára, majd ügyvezető igazgatója lettem. 2003-ban vonultam nyugalományba, de tavaly nyárig tanácsadóként több helyen is aktívan tevékenykedtem.

– Honnan ered a Pákh család? Meddig lehet visszavezetni a családfát?

– A Pákhok ősei az Árpád-házi királyok által behívott és a Felvidékre, a mai Szlovákia területére letelepített szász bányászok voltak. A bányavárosok levéltáraiban őrzött iratok szerint az évszázadok folyamán a család-név *Packhról* először *Päckhra*, végül *Pákhra* változott. Az idővel több ágra bomlott család tagjai sokat adtak a magyarságnak.

– Kik voltak a legnevesebb Pákhok? Hogyan kapcsolódtak az ország történelmének nevezetes eseményeihez, így az 1849–49-es forradalomhoz és szabadságharchoz?

– Pákh Mihály (1759–1858) a tiszai evangélikus egyházkerület szuperintendense, azaz püspöke volt. A forradalomban és szabadságharcban való részvétele miatt a császári hadbírósalg halála ítélté. Kegyelmet kapott, de az életfogytiglani várbörtönre változtatott fogságból csak súlyos megbetegedése árán szabadult, és pár évi lelkesítő szolgálat után meghalt. *Petőfi* többször vendégeskedett a családnál Dobsinán, Rozsnyón, és egy versében *Pákh Mihály-nét* saját szeretett édesanyjához hasonlította. Tíz gyermekük született. Fiai közül *Pákh Albert* (1823–1867) író és újságíró a csaknem hét évtizedet megélt *Vasárnapi Újság* alapítójaként és főszerkesztőjeként, több irodalmi folyóirat szerkesztőjeként működött, a szabadságharc utáni irodalmi élet meghatározó alakjaként említi a szakirodalom. Az Akadémiának és a Kisfaludy Társaságnak is tagja volt. A szegény sorsú *Petőfi* önzet-

lenül támogatta, és szoros barátság fűzte őket egymáshoz.

Öccse, *Pákh Károly* (1828–1909) tanár és iskolaigazgató volt az iglói evangélikus gimnáziumban. 1848–49-ben önkéntes, utóbb a honvédség-

A SZERZŐ FELVÉTELE

nél teljesített szolgálatot. Világosról betegen tért haza, majd egy forradalmi ihletésű verse miatt várfogságra ítélték, és Olmützben raboskodott. Pákh Mihály unokája – az én nagyapám –, *Pákh Albert* (1869–1956) a 19. századi nagy magyar orvosprofesszorok tanítványa, humanista hivatásszemléletét tőlük kapta. Az első világháborúban tábori kórházparancsnokként szolgált a hazáját.

Édesapám öccse, *Pákh Pál* (1899–

1971) katonai építész volt századosi rangban. A második világháború időszakában a Keleti-Kárpátokban kiépített védelmi rendszer, az Árpád-vonal egyik építésvezetőjeként dolgozott. 1956-ban elhagyta az országot, az Egyesült Államokban, Clevelandben telepedett le. 1971 telén eltűnt, majd amikor a hó elolvadt, megtalálták a holttestét. Gyilkosság áldozata lett.

– *Családjának történetéről gyermekkorában hall az ember a szüleitől, nagyszüleitől. De a tudatos odafigyelés, a mögöttes dolgokra való nyitottság – ha egyáltalán kialakul – érettebb személyiséget kíván. Nálad mikor és hogyan történt ez a „minőségi” váltás?*

– Pontosan meg tudom mondani, hogy mikor és hogyan. Édesapám, *Pákh Miklós* (1898–1976) katonatiszt volt. 1940-ben részt vett a második bécsi döntés utáni erdélyi bevonulásban, és elkerült Kolozsvárra. Itt kapcsolódik a történethez a kiváló evangélikus költő, *Reményik Sán-*

dor (1890–1941), akinek az ereiben szintén Pákh-vér folyt, hiszen Pákh Mihály püspök dédunokája volt.

Nagyapám és Reményik Sándor, mint rokonok, állandó levelezésben álltak – mind a ketten szerettek írni. Apám ilyenformán ismerte Reményik címét. Elment hozzá, becsöngetett. Kijött egy szobalány. Apám bemutatkozott, de mivel katonaruhában volt, a szolgáló borzasztóan megijedt, hogy jött egy katona, és talán el akarja vinni a költőt. Apám elmondta, hogy Reményik Sándort keresi. „Nincs itthon, nincs itthon” – ismételte a szolgálóleány. Nem engedte be.

Apám otthagya a névjegykártyáját, visszaült a kocsiba, és visszatért szolgálati helyére. Nagyapámnak később Reményik megírta, mi történt ezután: „Üristen! Ez a Pákh Albertnak a fia! És maga nem engedte be!” – mondta, mikor a szobalány bevitte és odaadta neki a névjegykártyát. De honnan tudta volna az a szobalány, egy erdélyi kislány?... Fogalma sem volt a családi dolgokról. Így a két ember sohasem találkozott.

Reményik egy esztendőre rá elhunyt. Amikor apám hazajött Erdélyből, és ezt elmesélte nekem, a kilenc-tíz éves gyermeknek, a történet felkeltette az érdeklődésemet a család múltja iránt. „Hogyan is van ez a Reményik?”, „Hogy vannak ezek a családi dolgok?” Erre határozottan emlékszem. Ekkor kértem meg apámat, hogy kezdjen el mesélni. Aztán előkerült, hogy ki volt az író Pákh Albert, beszélt Mihályról, az evangélikus püspökről. Ekkoriban már iskolába jártam, tanultam történelmet, meg hittanra is jártam, és ezek is segítettek tisztán látni, hogy ki kicsoda. Aztán minden évben lementünk Kőszegre, nagyapámhoz, aki nagyon szeretett, rengeteget mesélt nekem, rengeteget tanított...

– *Hol vannak az országban Pákh-emlékhelyek?*

– Iglón, ahol Pákh Károly gimnáziumi igazgató volt, az evangélikus templomban, az oltárral szemközti, bal oldalról a harmadik padsorban volt egy réztábla, rajta a neve. Ottjártamkor az ő helyén ülhettem! A város főutcáján, rézsút szemben a gimnáziummal, földszintes lakóházának két ablaka között márványtábla hirdette, hogy ott élt. De ezen felvidéki emlékhelyek jelenlegi sorsáról sajnos nincs információm.

A fővárossal kapcsolatosan érdemes megemlíteni, hogy Pákh Albert 1867-ben, a kiegyezés évében halt meg Pesten. Azt a díszsírhelyet, amely most a Kerepesi temetőben található, a város ajándékozta. A sírmlékét az általa korábban szerkesztett *Vasárnapi Újság* olvasói által létrehozott emlékbizottság gyűjtése nyomán emelték. Ez egy családi sírbolt. 1948-ban még létezett egy másik sírbolt, de az abban nyugvókat exhumálni kellett, mivel azt a temetőrészt szanálták. Akkor a csontokat áthelyezték ebbe a sírboltba. Ezt édesapám intézte.

Aztán teltek-múltak az évek, édesapám, édesanyám is meghalt, így őket is ide temettem. Én ezzel a sírral ma is törődöm. Néhány évvel ezelőtt megcsináltattam, ezért néz ki úgy, ahogy a Pákh ősök megérdemlik. Én is itt fogok nyugodni, a nevem már ki van írva. Az ember halandó, így ezzel is foglalkozni kell...

■ REZSABEK NÁNDOR

Jegyzetlapok (Napló, 2011)

A családi ház. Gyermekkorom tündérvilága nincs sehol. Semmi nem maradt belőle. A gyökereit a nagyszoba alá növesztő hatalmas nyárfát ki-vágták, a hús vizet csepegtető artézi kutat betemették. Oda a mindent termő kert, a selyemvirágokat bontó meggyfa is. Egy fabódé árváldodik a bejárat mellett, ott kapják a jegyet a beálló autók, hogy bent őrizték őket. Egyszerű betonbunker lett az emlékektől roskadozó vásárhelyi ház. Álltam az udvaron, némán, s úgy éreztem, mintha valaki géppisztollyal leterített volna; nem volt szavam a váratlan fájdalomra.

Hamvas Béla: *Naplók*. A huszadik század egyik legnagyobb gondolkodójának életműsorozatát zárja le a két kötet. Szerzőjüket nem volt könnyű követni, hiszen mindig járatlan utakon tört előre. Hamvas munkáit nem kapcsolhatjuk a filozófiához, az irodalomhoz, a vallások egyetlen irányzatához sem, mégis mind bennük van. Nem volt elődje, nem volt szavait továbbgondoló tanítványa, napjainkban mégis mindenki hivatkozik rá.

Indulását, különös vállalkozását meghatározta édesapjának, *Hamvas Józsefnek* az élete, aki pap tanár volt, a pozsonyi evangélikus líceumban tanított.

A napló nem hasonlít a megszokott formákhoz. Csupa töredék, lázasan leírt mondat. Könyveinek a vázlata. Az 1942–45 közötti esztendőkhöz néhány oldal csupán: a háború borzalmairól, a hazátlanságról. Azután egyre sűrűbben jegyzi le gondolatait; 1946-tól 1968-ig ível a „titkos” üzenet.

A megjelölt részeket visszalapozom: „Isten előtt senki se mondhatja magát jónak. Előtte nincs érdem. Minden nagy tulajdonságunk az ő ajándéka. Magamban úgy hívom, hogy az ima tüze. Sokáig mintha hiába hívtam volna. Mintha elfordult volna tőlem. Talán épp legnehezebb, életem legsötétebb napjaiban. Azután egyszerre, mint mikor a füstön a láng hirtelen áttör, kiáltásom elérte. És meghallotta.”

Február. Milyen rapszodikus volt az idő. Szakadt a hó, elolvadt, hirtelen tíz fokkal melegebb lett. Később újból kopogtattak kora reggel az éhező madarak, figyelmeztetve, hogy még nincs vége. „A kutya nem eszi meg a telet” – mondták gyerekkoromban az öregek. Ezek a hosszú fehér éjszakák, kihűlt szobák, mikor fölébredtünk a dühöngő éji szél vonyítására. Fekete felhők mögül ha kiszabadult a nap, és kis időre kisütött, fáradt arcunkat azonnal belemártottuk a gyógyító fénybe. Eszünkbe jutottak a kiürült kamrák, a gyönyörű hangversenyek, a medvék ébredése, de azt hiszem, legtöbbször arra gondoltunk, abban reménykedtünk, nem tart már sokáig, messzi újtjáról a tavasz újból megérkezik.

Horvát bor. *Vinko Sebrek* kiállítás a Táncszínház Kerengő Galériájában. A most hetvenéves művész fotói a hagyományokat és a kortárs modern irányzatokat ötvözik. Munkáinak spektruma a dokumentációs képektől a sajtófotókon át a művészi felvételekig terjed.

Sebrek nemcsak remek képíró, de a nemzetközi vizuális művészetek értő elemzője is. Kritikai évtizedek óta megjelennek szaklapokban, és a Zágrábi Fotóklub szorgalmas elnöke

is. Búcsúzáskor megajándékoz egy üveg borral. „Ez a legjobb nálunk!” – mondja mosolyogva. Otthon fölbontjuk, és dicsérjük mindannyian. Másnap kiderül, nem igazán jó. Úgy látszik, a családi hangulat, a közös történelem, a friss barátság alaposan megzavarta ítéltéképességünket.

Buszsofőr. Egy év után újra itt, a 156-os buszon a kedves, régi fiatalember. Jó napot kíván, a Pető Intézetnél helyet kér egy beteg kisfiúnak. A meredek, nagy ívű kanyart lassan veszi be, a megállónál óvatosan fékez. Apró figyelmesség és örökös beszéd. „Vigyázzanak magukra!” – mondja búcsúzáskor. „Ma front van. A szívbetegnek iganak deci vörösbort!” – tanácsolja indulás után. És a zsúfolt kocsi-ban fölengednek a szótlan emberek, megszólítják egymást. Milyen kevés kell: pár jó szó, és másképpen látjuk a reménytelennek tűnő hétköznapot.

Szentendrei délelőtt. Aranykereszt a főtéren, szűk utcák, fényben fölragyogó templomok. Mindez csak nekem érdekes, mert a Duna-part közelében két kutyát – egy hatalmas bernáthegyit és gombolyag kölkét – csodálnak az emberek. A kőpadon ülnek, fiatal gazdája pedig simogatja, maga mellé hívja, vezényszavakkal biztatja a jószágot. És Pici produkálja magát. Végül a nő arcát nyalogatja, jobbról és balról, azután a hátára fekszik. Legtöbbször tapsolnak, és finom csokoládéval kínálják.

Erdélyi barátok. Két év után újra együtt, öregek és fiatalok. Szegények, de az apró ajándékok őszinte szívvel készültek. Mind hasznos, egyszerű és eredeti darab. Vacsora után vörösbort bontunk, és becsügetünk. A 16. században létesített Házsongárdi temetőről, a pusztításról! „Újból rongálják a magyar sírokat!” – mondja szomorúan *Károly*. Három márványoszlopot néhány napja darabokra törtek. Két alapítvány is harcol az emlékhely megővéseért, de hiába. Még a művelődési miniszterhez is írtak levelet, de válasza se méltatták őket. Mi lehet a megoldás? Térfoglaló kamerák? Nem. Ha végre megváltozna a történelemszemlélet, az lenne a reményteljes jövő. Ha a gyűlölet utolsó lángjai is kihunynának.

Kós András. Egyszerű, szép portréfilmet készített *Mohi Sándor* a kolozsvári szobrászról. Nézem az arcát, látom-e édesapja, *Kós Károly* vonásait? A horgas orr; a szász barázdá hiányzik, pedig ő is a kilencven felé közeledik. A Varjúvárat látjuk, a családi fészket; a sötétbarna fa megkopott, de a sztá-nai kő ellenállt az idő vasfogának.

Kós András nagyszerű szobrász. Tehetséges, főleg a fafaragás mesteré. 1938-ban végzett a főiskolán, négy évtizeden át tanított, olykor több tanszéken is. „Kevés szóval, mert a művészetet nem lehet magyarázni” – mondja szenvedélyesen. Azután a zsúfolt műteremben sétálunk, a polkok roskadoznak: finoman megmunkált fejek, tőrékeny lányalakok, jeles személyiségek. „Ezek szentek. Erdély szentjei!” – mutatja, és mind egyiknek a hátára csap egyet. Ébreszti Kós Károlyt, *Tótfalusi Kis Miklóst*, *Apáczai Csere Jánost*... Egyetemes értékű életmű s nagyon mai. Tiszta látású örök üzenetek az új évszázadban.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

HIRDETÉS

A farkasréti ökumenikus esték következő alkalmán, március 14-én, hétfőn 18.30-kor *Nagypál Szabolcs* római katolikus világi teológus (Békés Gellért Ökumenikus Intézet, Pannonhalma) és *Rozs-Nagy Szilvia* evangélikus lelkész *A megosztottság botránya és a sokszínűség kihívása* címmel tart előadást és vezet beszélgetést. Helyszín: evangélikus–református templom, Budapest XI., Németvölgyi út 138. Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt!

HIRDETÉS

Húsvéti rajz- és imádságpályázat gyermekeknek

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Gyermekek- és Ifjúsági Osztálya imádságíró- és rajzpályázatot ír ki *Jézus szenvedéstörténete és húsvét ünnepe* témakörben. A gyermekek öt korosztályban pályázhatnak: óvodások, 1–2., 3–4., 5–6. és 7–8. osztályosok.

A rajzok A/4-es méretben készüljenek, használható színes ceruza, filctoll, zsírkréta vagy festék. Az olvasható formában beküldendő imádságok tetszőleges terjedelemben készülhetnek. Kérjük, hogy a rajzok és az imádságok hátulján szerepeljen a készítő neve, életkora (osztálya), a mű címe, illetve a pályázó lakcíme, gyülekezete és oktatási intézményének neve.

A beérkezés határideje: április 13., szerda.
A cím, ahová várjuk a munkákat: MEE Gyermekek- és Ifjúsági Osztály, 1450 Budapest, Pf. 21.
A pályázat eredményét honlapunkon április 18-án jelentetjük meg, és a díjakat még húsvét előtt postára adjuk.
A pályázó gyermekek legfeljebb három rajzot és három imádságot küldhetnek be.
Az egyes korosztályokban az első három helyezett részesül ajándékban. Szeretettel várjuk a rajzokat és az imádságokat!

HIRDETÉS

Egyházi és zenei tárlatvezetések Munkácsy Krisztus-trilógiájánál a Magyar Nemzeti Galériában
Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Magyar Nemzeti Galériával és a Munkácsy Alapítvánnyal együttműködve hatrészes sorozatot szervez *Munkácsy Mihály* Krisztus-trilógiájáról a Magyar Nemzeti Galériában.

A programsorozat keretében négy alkalommal egy-egy felekezet – a görög katolikus, a római katolikus, a református, illetve az evangélikus – püspöke tart tárlatvezetést. Ehhez egyházzenei bemutató kapcsolódik, melyen az adott felekezet böjti dallamai csendülnek fel. Két alkalom meditáció, melyen két kortárs zeneszerzőnek a Munkácsy-trilógiáról szóló zenei alkotása hallható, míg két neves teológus elmélkedéssel készül.

- Márciusi programok*
- Március 12., meditáció: *Jelenits István* piarista szerzetes és *Vukán György* Emerton-díjas zeneszerző, zongoraművész
 - Március 19., tárlatvezetés: *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, *Finta Gergely* orgonaművész és az Evangélikus Hittudományi Egyetem kórusa (az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány 100. rendezvénye)
 - Március 26., tárlatvezetés: *Kocsis Fiilöp* görög katolikus püspök és a *Szent Efrém férfikar* (vezető: *Bubnó Tamás*)

Helyszín: Magyar Nemzeti Galéria, „A” épület. Kezdesi időpontok: 15 óra. A programokon részt venni a kiállításra szóló belépőjegy birtokában lehet. Előrendelésre a Magyar Nemzeti Galéria honlapján van mód.

HIRDETÉS

Felvételi

A Baptista Teológiai Akadémia felvételt hirdet *államilag finanszírozott képzéseire* a 2011/2012-es tanévre. A képzések, az egész életen át tartó tanulás jegyében, minden korosztály előtt nyitottak.

- Teológia alapképzési szak (BA)**
A képzés során 3 *specializáció* választható:
- *gyülekezeti lelkipásztor*: azoknak, akik élethivatásként szeretnének klasszikus lelkipásztori feladatokat ellátva szolgálni (igehirdetés, lelki-gondozás, tanítás...);
 - *missziói*: azoknak, akik szeretnének felkészülni a bibliakör-vezetői, ifjúságvezetői, evangélizációs munkatársi, misszionáriusi feladatok valamelyikére is;
 - *szociális lelkigondozó*: azoknak, akik szakszerűen szeretnének segítséget nyújtani testi-lelki terhet hordozó embertársainknak.
- A szakon teológus szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 8 félév.

Teológia mesterképzési szak (MA)
A képzésre azok jelentkezését várjuk, akik már rendelkeznek diplomával, és érdeklődnek a hittudomány iránt. A szakon okleveles teológus (MA in Theology/Divinity) szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 4 félév.

Kántor alapképzési szak (BA)
Olyan érdeklődőket várunk, akik szakszerűen szeretnének részt venni az ének-zenei szolgálatban. A szakon kántor szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 6 félév. A szakon belül választható képzési irány: ifjúsági zene (gospel).

Jelentkezési határidő: 2011. április 30.
A jelentkezési lap letölthető intézményünk honlapjáról (www.bta.hu) vagy a tanulmányi hivataltól igényelhető (cím: 1068 Budapest, Benczúr u. 31.; telefon: 1/342-7534/131 vagy 20/886-0846; e-mail: tanulmanyi@bta.hu).
Dr. Almási Tibor rektor

Száz esztendő „szeletei”
könyvben és kiállításon

► Bár nagyon szerette volna, Teremtője másként gondolta, és nem engedte, hogy *Búza Barna* szobrászművész száz gyertyát fújhasson el a születésnapj tortáján... Valamivel több mint két hónap hiányzott tavaly a december 30-ai ünnepséghez, amikor a vallásában református, ám ökumenikus gondolkodású alkotó október 16-án végleg letette a vésőt és a kalapácsot. Idén februárban barátai és tisztelői zsúfolásig megtöltötték először a budai Klebelsberg Kultúrkúriát, hogy az életéről szóló könyv bemutatójával, majd néhány nap múlva a Molnár-C. Pál Múterem- és Lakásmúzeum Tavaszi termét, hogy a munkáiból válogatott kiállítás megnyitójával emlékezzenek a számos kitüntetésben részesített művészre.

Búza Barna rendíthetetlen optimiz-musa, derűje és mély hite annak az életrajzi könyvnek a lapjain is átsugárzik, amelyet még a művész életében kezdett el készíteni *Béres Klára* és *Béres Melinda*. Barna bácsi – ahogyan sokan hívták – mindig is nagy örömmel mesélt életéről és azokról a történelmi korszakokról,

amelyekben élt és alkotott. Az *űstökös csillagot hozott* című, fotókkal gazdagon illusztrált kötet híven adja vissza Barna bácsi sikerekkel és próbatételekkel teli életútját, választékos és sajátos humorról fűszerezett szöfordulatait.

A könyvből megtudhatjuk, hogy a református fiúcska miért zsidó iskolában tanult meg írni-olvasni, s hogyan ministrált a katolikus misén. A *Klebelsberg támogatása* című fejezetben elolvashatjuk, hogyan került a felvételi vizsgán legtöbb pontot elért tizenhét éves fiatalember az akkori kultuszminiszter engedélyével a Képzőművészeti Főiskolára – egy évvel a felvételi korhatár alatt.

Búza Barna azt is felidézi, hogy római ösztöndíja végén miként hívatta őt, a szinte még pályakezdő fiatalembert – szobrászmunkája elismeréseként – személyes kihallgatásra XI. Pi-

us pápa. Tanulságos történet, hogy 1944-ben miként lett „az igazság ifjú bajnoka” egyik percről a másikra munkaszolgálatos a Nyilaskeresztes Párt uralma alatt; őriző angyalai azonban ez idő alatt is számos életveszélyes helyzetből kimenekítették.

A kommunista érában politikailag megbízhatatlan egyénnek számított. „Nekem már korábban is voltak kultikus munkáim, azokért meg azt vágták a fejemhez, hogy a klerikális reakció uszályába kerültem, hogy megmételtyeztek a papok, és így én nem vagyok alkalmas semmire” – olvashatjuk az *Útkeresés* című fejezetben. Hogy miként sikerült a legvadabb kommunista időben az állandó megfigyelés alatt tartott Százados úti művésztelepen elkészítenie az albertfalvai Szent Mihály-plébánia-templom számára a Szent Mihály-szobrot, s hogy kicsoda valójában *Ikarovics* – nos, ez is szerepel a kötetben.

Nemcsak szakmai körökben övezte elismerés Búza Barnát, de lakóhelyén is köztiszteletben állt. Ezt az 1971-i évi országgyűlési választások is bizonyítják. A könyvben Barna bácsi így eleveníti ezt fel: „Major Tamással, a népszerű színésszel szemben engem indítottak a választásokon. Eredetileg nem is én lettem volna a másik hivatalos jelölt, de sokan voltak azok, akik mint a Fővárosi Tanács Kulturális Bizottságának elnökét már megszerettek és elismertek, ezért megtettek jelöltnek. Az emberek nem a vakvilágba voksoltak, az Országgyűlés művészstátuszát szavazattal többet kaptam, mint Major Tamás. Megjegyzem, ő volt az első, aki gratulált. Szinte hihetetlen volt ez a nagy siker a számomra, hiszen Major Tamást mindenki ismerte. Ráadásul Aczél György is messzemenőleg őt támogatta, mindenáron őt akarta képviselőnek. Aztán végül

mégis én lettem. Rossz néven is vette ezt Aczél György, mivel Majorban elvesztett egy okos és furfangos támogatót. (...) Tulajdonképpen ennek köszönhetem, hogy nem kaptam meg a Kossuth-díjat. A battonyai emlékmű elkészülte után felterjesz-

tettek rá, mindenki egyhangúlag támogott, fel is kerültem a kitüntettek listájára, de Aczél az utolsó pillanatban kihúzta a nevem.”

Hogy Búza Barna méltán kapta volna-e meg a művészeknek adható legnagyobb hazai elismerést, azt mindenki eldöntheti, ha ellátogat a főváros XI. kerületében található Molnár-C. Pál Múzeumba, és megtekinti a február 24-én nyílt, *Száz év remény* című kiállítást. Itt bronz kisplasztikái mellett többek között látható a sümegi ferences kegytemplom számára fából faragott keresztút vagy a *Luther Márton* tiszteletére készített érme is.

A Molnár-C. Pál Baráti Kör egyébként e tárlat mellett több más rendezvénnyel is emléket állít a tavaly századik életévében elhunyt Búza Barnának.

■ – BODAZS –

Béres Klára – Béres Melinda: Az űstökös csillagot hozott. Történetek Búza Barna szobrászművész életéből. Akovita Kiadó, Budapest, 2011. Ára: 3600 forint. • Száz év remény – Búza Barna emlékkiállítása. Molnár-C. Pál Múterem- és Lakásmúzeum, 1118 Budapest, Ménesi út 65. Megtekinthető június 18-ig.

FOTÓK: BODA ZSUZSA

Mesterségek és foglalkozások a Bibliában

10. országos evangélikus bábfesztivál – képekben

Vető István és a cinkotai gyerekek a reggeli áhítatért a tárgy-játék díját kapták

Az igényes technika díja – A magvető és három fia (Oberling Zsanett Mustármagok bábcsoportja, Győr)

A korosztályi együttműködés díja – Kain és Ábel (Klenóczkyné Sulyok Anna csoportja, Bátorfaterenye)

A művészi kifejezőerő díja – Isten országa (Kalit Eszter és Palocsay Kisó Kata csoportja, Kolozsvár)

A kitűnő rögtönzés díja – Foglalkozások a Bibliában? (Füller Tímea Szivárvány bábcsoportja, Tengelic)

Az élő báb díja – Evezz a mélyre! (Tamásy Tamásné csoportja, Budapest-Zugló)

A bibliai üzenet díja – Na ne ízélj már! (Nagy Panka csoportja, Piliscsaba és a pesthidegkúti Gyermekbárka)

A szociális érzékenység díja – A legszebb mesterség (Orodán Krisztina csoportja, Nagyveleg)

Kalács-koncert

Az élő Biblia díja – Egy kisfiú utazása a Bibliával (Óváriné Urbán Anikó csoportja, Tölnánémedi)

A lelkes csapatmunka díja – A tékozló fiú (Klenóczkyné Sulyok Anna csoportja, Szűpatak)

Egy kosár jutalombáb

Az ígéretes kezdet díja – A tékozló apa (Óváriné Urbán Anikó csoportja, Tamási)

A bábfesztiválról további fotók láthatók a gyermek- és ifjúsági osztály honlapján (www.gyio.hu), illetve egyházunk központi oldalán (www.evangelikus.hu).

A béka mindig béka marad

(Zsolt 45,3)

– Milyen szerencsés vagyok – mondta a béka, miközben tükröképét csodálta a víz tükreben –, gyönyörű szép vagyok, jobban úszom, és nagyobbat ugrom, mint bárki más. Meg még zöld is vagyok, és a zöld meg éppen a kedvenc színem. Békának lenni a legszebb dolog a világon.

– És én? – kérdezte a kacs. – Én, ugye, hófehér vagyok. Engem nem találsz szépnek?!

– Nem – mondta a béka –, mert te még egy icipicit sem vagy zöld.

– Az nem, viszont tudok repülni. Figyelj csak! – mondta a kacs, és szárnyra kapva néhány kört írt le a levegőben.

– Fantasztikus! Nagyszerű! – kiáltotta a béka őszinte elragadtatással.

– Tudod, mit, én is repülni akarok! – Te azt nem tudsz!

Amikor a béka egyedül maradt, hozzáfogott a repülés gyakorlásához. De még fel sem tudott emelkedni a földről. Rettentően csalódottnak érezte magát:

– Én csak egy mihaszna béka vagyok, aki még repülni sem tud!

Hirtelen jó ötlete támadt. Felmászott egy dombocskára, és felérve, amint a kacs tette, gyors nekifutással készült első repülésére. Karjait kiterjesztve hatalmas ugrással vetette magát a levegőbe – és nagy csobbanással esett a folyóba. De legalább otthon érezte magát a vízben.

Ahogy kimászott a vízből, meglátta a patkányt.

– Tudhatnád – mondta a patkány –, hogy a békák nem tudnak repülni.

– És te tudsz?

– Természetesen nem, mert nincsenek szárnyaim. Én mást tudok, például kiváló építész vagyok.

De ez a békát nem érdekelte.

Inkább a parti sarat túró disznónál érdeklődött, hogy az tud-e úszni.

– Úszni? Isten ments, attól biztosan rosszul lennék. De én tudom a legfinomabb süteményt sütni!

– Sütni biztosan én is kiválóan tudok – gondolta magában a béka, és sietve hazaindult, hogy bebizonyítsa nagyszerű képességét. Amit csak hirtelenjében talált, egy tepsibe szórta, és betolta a forró sütőbe.

– Na ugye, megy ez – mondta elégedetten –, csodálatos lesz az íze, ha megsült.

De alig telt el pár perc, fojtogató füst töltötte be a konyháját.

– Hát még sütni sem tudok. Én csak egy mihaszna béka vagyok... – és borzasztóan elszomorodott.

Aztán még szeretett volna a béka úgy olvasni, mint a nyúl, és mivel sem olvasni, sem sütni, sem repülni, sem építkezni nem tudott, egyre boldogtalanabbnak érezte magát.

– Ti mind sokkal okosabbak vagytok nálam. Én semmit sem tudok, csak egy unalmas, egyszerű zöld béka vagyok... – panaszkodott a nyúl-nak.

– Ugyan, ugyan, te béka. Én sem tudok repülni meg sütni, sőt még úszni sem tudok, mint te. Mert én nyúl vagyok. Te meg béka vagy. És ezért szeretünk mindnyájan téged...

Gondolataiba mélyedve lépett a béka a folyóhoz, hogy újra megsejmelje tükröképét.

– Hát ez vagyok én. Egy zöld béka, csíkos fürdőnadrágban – és egyszerre, maga sem tudta, miért, végtelen boldogság fogta el. Örömeiben hatalmasat ugrott, amekkorát csak a békák tudnak. Ez már szinte olyan volt, mintha repülne...

Forrás: *Mindennapi és nem egészen mindennapi történetek. Válogatta Hézsér Gábor. Kálvin Kiadó, Budapest, 2009.*

Nem kell tökéletesnek lenni!

Rabbi vagyok, s minél többet foglalkozom az emberek problémáival, illetve minél őszintébben vizsgálom saját életemet, annál inkább úgy látom, hogy sok szenvedés arra a téves nézetre vezethető vissza, mely szerint tökéletesnek kell lennünk, az emberek csak akkor szeretnek minket.

Semmi sem okoz szorongatóbb érzést, mint annak a tudata, hogy nem vagyunk méltók a szeretetre. És semmi sem táplálja jobban e meggyőződésünket, mint az a gondolat, hogy ha valami rosszat teszünk, azzal okot adunk Istennek és a hozzánk közel állóknak arra, hogy ne szeressenek bennünket.

A tökéletességnek ezt az igényét a szüleink ültethették belénk, akik őszintén szerettek bennünket, és ennek bizonyítékaként legapróbb hibáinkat is kijavították, szüntelenül jobb teljesítményre sarkallva minket. Meg a tanáraink, akik csak a hibátlan dolgozatokat tartották dicséretre méltónak, és ingerültté váltak, valahányszor hibát követtünk el.

Egyszer részt vettem egy tehetségesnek mondott tanítónő másodikosoknak tartott óráján. Helyesírási gyakorlat keretében két csapatra osztotta az osztályt. Minden gyerek kapott egy betűt az ábécéből. Aztán a tanítónő mondott egy szót, és azoknak, akiknek a betűje szerepelt az adott szóban, ki kellett szaladniuk hozzá, hogy helyesen kibetűzzék a szót. Az a csapat, mely először lett kész, pontot kapott, a hiányzó vagy felesleges betűkért viszont levonásban részesültek a gyerekek.

Fél óra leforgása alatt tanúja voltam annak, hogy jó néhány gyerekek javult a helyesírása, mások pedig megtanulták a keserű leckét, hogy lassúak, buták, és a csapatuknak csak pontvesztéset hoztak. A tanítónő hangjában egyértelmű rosszalás érződött. Távozóban azon morfondíroztam, mi értelme ennek.

De ami a legszomorúbb, talán vallási vezetőink is ugyanezt a tudatot plántálták belénk – hogy Isten a jó és a rossz szigorú elveihez mér bennünket, tud minden rossz cselekedetünkről, még legtitkosabb gondolatainkról is, s minden elkövetett vétünk elszakít bennünket a szeretetétől. De hát miért ítélte volna bennünket Isten eleve bukásra, olyan magas mércét állítva elénk, melynek alighanem egyikünk sem képes megfelelni? Túl jól ismer minket, semhogy tökéletességet követeljen tőlünk!

Vallási szemléletem legtalálhatóbb summázatát egy autó lökhárítójára ragasztott matricán olvastam: „Isten mindenképpen szeret téged.” Istennek csalódást okozhat jó néhány tettünk, de sohasem csalódhat abban, hogy kik is vagyunk valójában: a jó és a rossz tudásának következményeivel küszködő, esendő emberek.

Szüntelenül törekednünk kell arra, hogy minél jobbak váljunk, de embernek lenni soha nem jelenthet tökéletességet. Oly sokszor kerülnünk bonyolult helyzetekbe, hogy nincs ember, aki mindig helyesen oldaná meg e konfliktusokat. *David Burns* pszichiáter írt egyszer egy neves ügyvédről, aki betegesen félt attól, hogy ha hibázik, vagy elveszít egy pert, a kollégái többé nem fogják tisztelni. Amikor mesélt nekik erről a félelméről, meglepődve hallotta, hogy a kollégái csak még jobban kedvelték, mert emberibbnek tűnt a szemükben.

Ugyancsak emlékszem olyan esetekre, amikor be kellett vallanom a gyerekeimnek, hogy valamit rosszul tettem, s mennyire féltem, hogy

ezért kevésbé fognak tisztelni. Meglepődve tapasztaltam, hogy csak még jobban szerettek, amiért kész voltam beismerni a hibáimat. Többet jelentett nekik az őszinteségem, mintha tökéletes lettem volna.

Az emberek néha nem tudják elviselni a hibáinkat. Szüleinknek talán tökéletes gyerekekre van szükségük, a házastársunk azért nyaggat a hibáinkért, mert szeretné, ha megjavulnánk. Barátaink esetleg azért engesztelhetetlenek, mert kudarcunk épp sérülékeny időszakukban érte őket.

Az ilyen reakciók büntudatot ébreszthetnek bennünk. De mielőtt

elmerülnénk az önvádban, meg kell kérdeznünk magunktól, valóban indokolt-e.

Néhány évvel ezelőtt egy héten belül két idős asszony halt meg a hitközségünkben. Egyazon délután kerestem fel mindkét családot. Az első helyen a legidősebb fiú ezzel fogadott: „Az én hibám, hogy anya meghalt. Ragaszkodnom kellett volna hozzá, hogy költözzön Floridába, el kellett volna vinnem őt erről a szörnyű hideg helyről. Ha így teszek, még ma is élne.”

Próbáltam megvigasztalni, azután elmentem a másik családhoz, ahol szintén a legidősebb fiú így szólt hozzám: „Úgy érzem, én tehetek róla, hogy a mama meghalt. Bárcsak ne erősködtem volna annyira, hogy költözzön Floridába! A hosszú repülőút és a hirtelen éghajlatváltozás túl sok volt neki.”

Ha indokolt a büntudat, vigyázzon, hogy az érzés a tetre vonatkozzék, ne önmagára! A büntudat fontos ösztönző szerepet játszik a változásban. De felesleges, sőt káros, ha az egyént megbénítja annak tudatával, hogy értéktelen és szeretetre érdemtelen.

Amikor rosszat teszünk, olyan helyzetet teremtünk, amelyben énünk jobbik fele harcba keveredik a gyengébb, önzőbbik felével. Oda az egység érzése, mely képessé tesz arra, hogy számunkra fontos dolgokat cselekedjünk.

Harmincéves pályafutásom során rabbiként a legnehezebb – s egyben legszemélyesebb – beszédet jom kippurkor mondtam egy évvel az után, hogy fiunk, *Aaron* tizennégy éves korában meghalt. Az engesztelés zsidó ünnepe ez, amikor *megbékélünk*, azaz megosztott, gyarló énünk ismét egységgé válik. Tudtam, elsődlegesen arról kell beszélnem, mit jelentett számomra Aaron elvesztése, és hogyan vagyok képes mégis hinni egy olyan világban, ahol gyermekek halnak meg.

Gondolataimhoz az ösztönzést *Shel Silverstein A hiányzó rész* című kis könyvéből vettem, mely voltaképpen felnőtteknek írt tündérmese. Egy kerékről szól, melyből hiányzott egy rész. Jókora körccikket vágtak ki belőle. A kerék szerette volna, ha

semmije sem hiányzik, szeretett volna újra teljes lenni, ezért útnak indult megkeresni a hiányzó részét. De minthogy hibás darab volt, és csak nagyon lassan tudott gurulni, útközben rácsodálkozhatott a virágokra. Elbeszélgetett a gilisztákkal. Élvezte a napsütést. Különféle darabokra bukkant, de egyik sem illett hozzá. Ott is hagyta őket mind az út szélén, és tovább keresett.

Aztán egy nap talált egyet, amely tökéletesen illett hozzá. A kereket boldogság töltötte el – végre teljes egész lett, semmije sem hiányzik! Magába illesztette hát az újra meglett darabot, és gurulni kezdett. Most, hogy teljesen kerek lett, szélesebben tudott pörögni-forogni, túl gyorsan, semhogy észrevegye az útszéli virágokat, vagy szóba elegyedhessen a gilisztákkal. Amikor rádőbbsent, mennyire másnak tűnik a világ, ha ilyen gyorsan gurul, megállt, az út szélére dobta meglett darabját, és lassan továbbgördült – újra hiányosan.

A történet tanulsága – mutattam rá –, hogy különös módon sokkal teljesebbek vagyunk, ha valamiben hiányt szenvedünk. Az az ember, akinek mindene megvan, bizonyos értelemben szegény. Soha nem fogja megtudni, mit jelent sóvárogni valami után, reménykedni valamiben, táplálni a lelkét valami jobb ígéretével. Soha nem lesz része a felemelő élményben, hogy valaki, aki szereti, megadja neki, amit mindig szeretett volna, amire olyan régóta vágyott.

Ép és egészséges az az ember, aki elfogadta létének korlátait, akinek volt hozzá bátorsága, hogy leszámoljon az illúzióival, s nem érezte kudarcnak, amiért így tett. Van valami tökéletesség abban a lényben, aki megtapasztalta: elég erős ahhoz, hogy épen kerüljön ki egy tragédiából, aki elveszítheti szeretteit, és mégis teljes személy marad. Megjárta a maga poklát, és sértetlenül került ki belőle.

Az élet nem holmi csapda, melyet Isten állított nekünk, hogy elítélhessen minket, ha beleesünk. Az élet nem helyesírási verseny, ahol hiába írtál jól megannyi szót, kizárnak, ha egyet is elvétesz. Inkább a baseballidényhez hasonlít, ahol a legjobb csapat is elveszíti a mérkőzései harmadát. Célunk az, hogy több mérkőzést nyerjünk, mint amennyit elvesztünk.

Ha elfogadjuk, hogy a gyarlóság része emberi mivoltunknak, és tovább éljük, sőt élvezzük az életet, olyan teljességre tehetünk szert, melyről mások csak álmodozhatnak. Meggyőződésem szerint ez az, amit Isten elvár tőlünk – nem a tökéletességet, nem is azt, hogy soha többet ne hibázzunk, hanem a „légy teljes” kíváncalmát.

S végül, ha elég bátrak vagyunk ahhoz, hogy szeressünk, erősek ahhoz, hogy megbocsássunk, nagylelkűek, hogy osztozzunk mások örömeiben, és bölcssek, hogy tudjuk, a mérhetetlen szeretetből mindünknek bőven jut, akkor a teljességnek olyan fokát tapasztalhatjuk meg, melyet rajtunk kívül más teremtmény soha nem ismerhet meg.

Visszatérhetünk a paradicsomba.

■ HAROLD S. KUSHNER

Ismeretlen forrásból.

Kiút a reménytelenségből

Az 1929–33 közötti súlyos gazdasági világválság végigsöpört az egész glóbuszon. Már ezt megelőzően is csökkenni kezdett az ipari termelés, nőtt a munkanélküliség s vele együtt a szegénység, a nyomor. Az utcára került emberek reménytelennek látták jövőjüket, fokozódott az elkeseredettség. A súlyosbodó válságnak sokan váltak áldozataivá, közöttük nagyszüleim és szüleim is. Annyira elszegényedtek, hogy édesanyámnak már gyógyszerre sem jutott pénze. Egyre betegebb lett, míg végül a kórházban már nem tudták megmenteni az életét. Pár hónap múlva édesapám is meghalt. Heten maradtunk árván, én félévesen.

Istennek legyen hála, hogy éppen e súlyos gazdasági válság idején indult lelki megújulás a Felvidéken, s ennek eredményeképpen a legnehezebb években nyílt árvaház Kiskoszmályon, Léván, Komáromban. Milyen csodálatosak az Úrnak dolgai! Ebben a reménytelennek látszó világban számtalan helyen komoly lelki élet indult el. Sátorokban rendezett konferenciákon találkoztak a lelki megújulást keresők. A súlyos anyagi gondok mellett sem jelentett problémát a három szeretetintézmény fenntartása. A lelkileg ébredező emberek képesek voltak a kevésből is fenntartani adakozásukkal az Isten Lelkének munkálkodásával létrejött árvaházakat.

S ami ennél fontosabb, a konferenciák nyomán sok községben jöttek létre olyan lelki közösségek, amelyek a megújulást, az ébredési mozgalmat erősítették. Sokan tértek meg, és fogadták el Jézust Megváltójuknak. Én mint kisgyermek gyakran lettem figyelmes az árvaház udvarán felállított sátorokból hallható lelkes ének-szóra: „Amint vagyok, sok bűn alatt...”, „A nagy mélységből szüntelen...”, „Óh, ne félj, ne rettegj, én veled vagyok...”, „Végig megálld a nagy tusát...”, és más, biztató hallelujaénekek is felhangzottak. A felvidéki falvakban és városokban Isten népe reményteljesen vállalta a nélkülözést. Tudta, hogy Isten a legkilátástalanabb helyzetekben is kirendeli a szükségeseket. Valóban, naponként születtek csodák az imameghallgatók során. Ez az eleven lelki élet segítette elviselni a nagy nyomorúságot, amely áldásul szolgált az Úrban hívők számára.

Ezt az áldást én is számtalanszor megtapasztaltam testi és lelki életemben. Megbizonyosodtunk, hogy nem a gazdasági válság a legfőbb oka békétlen és reménytelen életünknek,

hanem az, hogy elfordultunk Istentől. Bizonyosak voltunk abban, hogy csak a hozzá való visszatérésünk oldja meg földi gondjainkat, és a szerényebb körülmények között is lelkileg boldog, megelégedett életet tudunk élni. Valóban, az ő közelsége adott békességet, nyugalmat a benne bízóknak.

Ez a lelki megújulás sokakat ragadott magával. Isten népe éppen akkor gyarapodott, erősödött lelkileg, amikor földi nehézségek próbálták meg népünket. Hála legyen az Úrnak, hogy megtapasztalhattuk az ő hatalmát és gondoskodó szeretetét!

Egy későbbi válságnak is tanúja voltam a második világháború utáni években. 1947 és 1948 nyarán tanítóképzős növendékként a délvidéki ébredési mozgalomba kapcsolód-

tam be. Népünk ismét reménytelennek látta jövőjét, különösképpen a falusi és tanyasi földművelők. Elkezdődött a padlások lesöpése és az ártatlanul megbélyegzett emberek elítélése, bebörtönzése. Isten Szentlelke azonban e nehéz helyzetben is munkálkodott.

Egy szívbe markoló élményemre még ma is emlékezem. A nyári szünidőmet Tótkomlóson töltöttem a Felvidékről áttelepített árvaházi nevelőmnél, aki magával hozta a kórházi Timótheus könyvesbolt értékeit, közöttük sok Bibliát, evangéliumi könyveket. Azt a megbízatást kaptuk Istentől, hogy járjuk be a környező falvakat, tanyákat, és vigyünk Bibliákat, evangéliumi könyveket az ott élőknek, hirdessük Isten szeretetét, bűnbocsátó kegyelmét, adjunk lelki vigaszt az elkeseredett embereknek.

Az egyik nap Csanádapácán jártunk, amikor arra lettünk figyelmesek, hogy a faluban összegyűjtik és elhurcolják az úgynevezett kulákokat. Félelem fogott el bennünket. A legnagyobb meglepetésünkre azonban a falu határában lelkes éneklésre lettünk figyelmesek. Egy kivilágított, hatalmas sátort pillantottunk meg,

ahonnan csodálatos erővel hallelujaénekek hangzottak. Éppen ez zúgott ütemesen, hatalmas erővel a késő esti órában: „Bízom benned, Uram Jézus, / Benned bízom egyedül. / Kit te hű kegyelmed árja hordoz, / Az bizton üdvözü. / (...) Gondot is viselsz Te rólam, / Hordod minden terhemet, / Hogyne bízná szívem abban, / Ki engem úgy szeret.”

Bementünk a sátorba, s óriási meglepetés ért bennünket: hatalmas bűnvalló közösség könyörgött Istenhez bocsánatért hangos sírással, zokogással, majd megújult szívvel boldogan tettek bizonyosságot Isten megbocsátó kegyelméről. Csodálatos lelki élmény volt érezni a Lélek munkáját a viharzó és könyörtelen világi erők hatalmaskodásával szemben. Sok lélek nyerte el ekkor bűneinek bocsánatát, akik hálaadással indultak örömet továbbadni a megkeseredett embereknek, elmondani, hogy Isten hatalmas úr, ő mindenek felett való, szeret minket, és elhozza a szabadulás örömét. Boldog időszak volt ez a mi életünkben is.

Ma még súlyosabb gazdasági, pénzügyi, morális válság sújtja népünket. Az a biztató, hogy sokan gondolkodunk egyféleképpen: igazi megoldást csak a lelki megújulás hozhat. Annyi bűn terheli népünket, annyi vizsály és meg nem értés van közöttünk! A gyűlölködés bűne terhel bennünket, nem tudjuk igazán szeretni egymást; elfordultunk mennyei Atyánktól. Családok bomlanak fel, gyermekek maradnak szülők nélkül. A bűnözés hatalmas méreteket öltött. Nemzetünk és népünk súlyos veszélyben van! Sokan kilátástalannak látják nemzetünk jövőjét. Sok az elkeseredett idős és fiatal, akik nem látnak kiutat ebből a súlyos helyzetből.

Mi, Isten gyermekei hirdessük országszerte, hogy van megoldás, de csak önála! Mi lehet az? A nagyon komoly és mély lelki megújulás, Istenhez való visszatérés. Boruljunk le Isten előtt bűnbánó szívvel, valljuk meg bűneinket, kérjük megbocsátó kegyelmét. Ő megújítja életünket, s ezzel minden más problémánk is megoldódik. Az ő szabadító erejére van szüksége népünknek. Biztosak lehetünk abban, hogy ő megbocsát, szeretetébe fogad, és megkönyörül rajtunk.

Bizzuk tehát jövőnket őreá, óaltala boldog jövő vár magyar népünkre. Higgyük el, a világ ura nem fog cserbenhagyni bennünket. Legyen érte áldott az ő szent neve!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

Lomtalanítás

Régi nagy házak régi nagy padlásai régen rejtegették az élet lomjait. Törött bútor, lyukas edény, molyrágta bunda, divatjamúlt ruha, fej nélküli szobor, megvakult tükör mint használhatatlan limlom a padlásra került, a baglyok, denevérek, egerek, pókhálók birodalmába, átadva a lassú enyészetnek. Volt valami temetői hangulata azoknak a padlásoknak, ahova előbb-utóbb a családi ereklyék is felkerültek. Néha értékes darabok is, melyek meghibásodtak, ódivatú holmik, amelyeket az újító unokák nem becsültek.

Aztán egyszer csak kijött a parancs a bombázások idején: Lomtalanítani a padlásokat!

Jaj, mi minden került akkor napvilágra! Mennyi törött holmi, amit persze senki sem tört el. Letűnt évek megrokkant tanúi. Mennyi lommá vált ereklyéje a múltnak! És kiderült, hogy abban a sejtelmes félhomályban nincs titok, nincs semmi, csak por, piszok, pókháló és penész.

Csak ki kellett nyitni a padlásablakot, hogy besüssön a nap, befújjon a szél, s egyszeribe más tanyát kerestek a denevérek, baglyok, de még az egerek is.

Vajon nem volna-e jó az életünk homályos zugaiban is elkezdni a lomtalanítást, önként, nem várva meg egy külső, krudélis parancsot? Ablakot nyitni és szélnek eresztetni a gondokat, félelmeket. Beengedni a világosságot a sok összevissza dobált lom közé. Mennyi ócska sérelem, rejtegetett szégyen, takargatott szen-

penészedett csalódások ugyan minek szaporítják még mindig a lomot? Tele vagyunk jajjal, bajjal, panasszal úgy, hogy nincs hely a szívünkben jó meleg érzéseknek, az agyunkban friss, új gondolatoknak, bátor, elszánt újrakezdéseknek, mert mindent betöltenek a lomok. Kicsi bosszúság tartós haraggá nő, ha idejében ki nem seperjük. Kicsi csalódás sötét depresszióvá dagad, ha hagyjuk.

A padlástartarítás sem kicsi dolog, de a szívünk kamráit rendbe, tisztába tenni még sokkalta nehezebb. Márpedig kell, ha nem akarunk elpusztulni az állandóan szaporodó lomok fullasztó terhe alatt.

Hogy miként kezdjünk hozzá?

Hát először is álljunk egyszer szóba önmagunkkal. Hozzuk napvilágra a rejtegetett gondolatainkat. Valljuk be magunknak mindazt, amit letagadtunk, s aztán valljuk be másnak, amit elhallgattunk. Mindenről lehet beszélni, ha a jóakarát diktálja. Az elhallgatott dolgokból falat rakunk magunk köré, amitől aztán elmagányosodunk, vagyis – hogy mai szóval éljek – elidegenedünk.

A falak téglánként rakódnak lenyelt, tisztázatlan félreértésekből, tehát téglánként kell lebontani. Tisztázni kell a homályos, zavaros ügyeket akkor is, ha ez a bontás nehéz és fáradtságos munka. Csak ezen az áron kap levegőt, fényt az életünk. Csak ezen az áron válunk elviselhetővé a magunk s a környezetünk számára is.

vedély. Mennyi tudott vagy öntudatlan bosszúvágy, tartogatott harag gyűlt bennünk össze az idők folyamán, amit nem tisztáztunk, nem rendeztünk el, csak bedobáltunk a lelkünk lomtárába, hogy ott észrevétlenül meglapuljon. És az ábrándok, álmok, vágyak megfakult rongyait ugyan minek őrizgetjük ereklyék gyanánt? Lesántult ambíciók, meg-

Ismeretlen testvér, aki ezt olvasod: láss hozzá máris a lelked zugainak lomtalanításához! Meglátod: megkönnyebbülsz.

■ ZSINDELYNÉ TÜDŐS KLÁRA

Forrás: Zs. Tüdős Klára: Isten markában. 12. kiadás. Kálvin Kiadó, Budapest, 2008.

„Menj már! Mire vársz? Nem lesz zöldőbb!” Így türelmetlenkednek az autóvezetők társaikkal, akiket túlságosan lassúnak találnak. Én is szoktam néha ilyeneket mondani: „Kislány, mi lenne, ha jeleznél? Itt nem tudsz balra kanyarodni! A sebváltó a jobb kezedenél van. Hol szerezted a jogsid?”

Az ilyen egyoldalú párbeszédnek sokszor jóval durvábbak szoktak lenni, mint a fenti példákban. Egy árnyalattal barátságosabb megjegyzéseket tennék, ha az előttem ügyetlenkedő kocsijának a hátulján ott látnám a „tanuló” jelzést.

Egy biztos: a megkülönböztető tábla hatásáról megoszlanak a vélemények. Az egyik újság közvélemény-kutatást tett közzé. A felmérés szerint az emberek különbözőképpen vélekednek: „A tanuló jelzés semmit sem ér, ellenkezőleg, inkább agresszívebbé teszi a közlekedőket.” „Mindig a tapasztaltabb vezetők

akarnak az erősebbek lenni.” „Egyszerűen hülyének nézik az embert, mindenki volt maga is kezdő valamikor, de erre senki sem gondol.” „Nem vagyunk képesek tekintettel lenni a lassabb, gyengébb képességű embertársainkra még az autóvezetésnél sem” – ilyesformák a válaszok.

Ha engem is megkérdeztek volna, egyértelműen a „tanuló” tábla mellett érveltem volna. Véleményem szerint bölcs dolog a tanulóknak tudatnia másokkal is kezdő mivoltát, hiszen frissen megszerzett jogosítványával egyszerre belecsöppen a közlekedés tolatkodó, zsúfolt forgatagába. Jó, ha van bátorsága kimondani: „Emberek, még új vagyok a pályán, hagyjatok engem is érvényesülni!” E szavak

A kezdők

Nem sikerülhet minden elsőre

mögött persze az az óvatos reménykedés húzódik meg, hogy bízhatunk a többiek megértésében és elnéző jóindulatában. Mások pedig talán legalább annyit hajlandóak elismerni, hogy egy kezdőnek egyszerűen nem megy jobban.

Azt gondolom, a hittel is így vagyunk. Elkezdjük, begyakoroljuk, végül megtanuljuk. És ezen a téren sokszor a megértés szikrája sincs meg bennünk. Először is, senki sem szeret kezdő lenni. Vannak, akik attól szenvednek, hogy hitben még nem növekedtek óriássá, mintha ez egyik napról a másikra sikerülhetne! Erőt kell vennünk magunkon, hogy kimondhassuk: „Sajnálom, még új vagyok köztetek.” Másfelől ott van-

nak a tapasztaltak, akik a hitben kezdők legkisebb ügyetlenségét sem nézik el. A „tapasztaltak” az egyházban – türelmetlenül dudáló autósok módjára – néha úgy megijeszti a „kezdőket”, hogy azok leginkább a „garázsba” tennék a hitüket, és gyalog vagy biciklivel haladnának tovább, és inkább egyáltalán nem is merészkednének ki a megpróbáltatásokkal teli „autópályára”, a belátás nélküli hívők közé.

Miért olyan népszerű és vonzó a fiatalabb, de akár az idősebb kezdő hívők számára is a német evangélikus egyházi napok, a Kirchentag két évente megtartott rendezvénye? Mert ott olyanok is vannak, akik nem rutinos hívők. A keresztyé-

nek itt inkább elnézik egymásnak a néha előforduló bizonytalanságokat és botlásokat, mint otthon a templomban vagy a Gustav Adolf Otthonban.

A példával csak arra szeretnék utalni, hogy aki a jövőben kezdőnek érzi magát, merje ezt felvállalni. Egyúttal kérek mindenkit, aki a hitben „gyakorlottnak” tartja magát, legyen elnéző irántuk, akik most tanulják a hitet, most szerzik az első tapasztalatokat és teszik meg az első lépéseket, amelyeket egykor ő maga is megtett.

Hol lennénk már, ha nem kaptunk volna esélyt és nem lenne továbbra is lehetőségünk kipróbálni, mire vagyunk képesek?

■ ULRICH FICK

Forrás: Ulrich Fick: Bárhol megtörténhetett... Kálvin Kiadó, Budapest, 1997.

HIRDETÉS

Irodalmi délután

„Hullongó tollak voltunk egyedül,
– szárnyak lettünk egymással”
(Váci Mihály) mottóval, a szerelem témakörében irodalmi délutánt tartunk március 20-án, vasárnap délután 5 órakor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.). A magyar irodalom legszebb szerelmes versei mellett kevésbé ismert művek is elhangzanak tizenhat tagú irodalmi előadói gárdánk tolmácsolásában, öt zenei betéttel. A műsort szerkesztette: *Bakosné Kardos Piroska*. A népdalokat éneklik: *dr. Ecsedi Zsuzsanna, Boróka Réka, Bence Zsolt, Tóta Kinga*. Fuvolán közreműködik: *Binderné Sólyom Tünde*. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk minden érdeklődőt a következő evangélikus külmisziói estre. Időpont: március 21., hétfő 18–20 óra. Helyszín: MEE Országos Iroda, Üllői úti tanácsterem (1085 Budapest, Üllői út 24.). Téma: *Találkozásaim Dél-Afrikában*. Előadó: *Hulej Enikő* evangélikus lelkész.

HIRDETÉS

A nyugdíjas papné következő találkozóját március 26-án 9.30 és 15.00 között a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség tanácstermében (1114 Budapest, Bocskai út 10.) tartjuk. A nap témája: *Nemzedékek együtt*. Előadó: *dr. Szabóné Mátraí Marianna* püspökhelyettes, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője. Minden érdeklődő papné és papnő testvérünket szeretettel hívjuk és várjuk. Jelentkezés március 20-ig az alábbi szervezők egyikénél: *Missura Tiborné*, telefon: 1/365-8486 vagy 20/824-5496, e-mail: tibor.missura@lutheran.hu; *Szirmai Zoltánné*, telefon: 1/336-5206 vagy 20/824-2790, e-mail: margit.szirmai@lutheran.hu.

HIRDETÉS

A Magyar Televízió kettes csatornája, az m2 március 11-én 18 óra 17 perces kezdettel mutatja be a *Szepesség – A Genersichek nyomában* című filmet. Történelmi múltunk jeles városai, Késmárk, Lőcse, Szepesszombat és Nedec láthatóak az összeállításban, amely egy többnapos és többnyelvű konferenciáról számol be. A kezdeményező a budapesti Dr. Genersich Antal Alapítvány volt más hazai, valamint szlovák és lengyel partnereivel. A közös múlt történelmi jelenünk alkotója is lehet, ha akarjuk. Ehhez az is kell, hogy megismerjük a múltat és a jelent; ebből következik a film mottója: *Akkor és most – Then and Now*. (Ismétlés március 14-én 12.09-kor a Magyar Televízió egyes csatornáján.)
A filmet meghívták az I. magyar dokumentumfilm-fesztiválra, amelyet Los Angelesben (USA, Kalifornia) rendeznek meg március 25 és 31. között. Társzervező *Bokor Balázs* nagykövet, a Magyar Köztársaság Los Angeles-i főkonzulja.

HIRDETÉS

Tisztelt Gyülekezeti Vezetőségek! Kedves Kórusvezetők és Együttesvezetők!

Szeretném felhívni minden érintett fegyelmét, hogy az *egyházzenei munka támogatására* az egyházzenei bizottság kiírta a pályázatot. *Április 15-ig* lehet anyagi támogatást kérni a pályázatban leírt feltételek szerint. A pályázati kiírás megtalálható és letölthető: <http://egyhazzene.lutheran.hu/palyazat/palyazati-kiirasok>.

Ugyanitt található az *orgonajavítások támogatására* kiírt pályázat is, melynek beadási határideje *május 15*.

Várjuk az átgondolt, megalapozott pályázatokat, hogy a segítség valóban oda kerüljön, ahol ez a munka anyagi támogatást érdemel.

Erős vár a mi Istenünk!

Kendeh Gusztáv bizottsági elnök

HIRDETÉS

Evangélikus gyermek- és ifjúsági pályázat

Kiíró: A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Osztálya (GYIO).

Pályázhatnak: evangélikus egyházmegyék, evangélikus egyházközségek, evangélikus oktatási intézmények, evangélikus cserkészcsapatok, evangélikus egyetemi gyülekezetek.

A pályázat célja

A) *Evangélikus gyülekezetek, oktatási intézmények gyermek- és/vagy ifjúsági programjainak/rendezvényeinek támogatása.* Előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek legalább három evangélikus gyülekezet és/vagy oktatási intézmény közösen megtervezett és lebonyolított programját mutatják be. Egyházunk gyülekezeteinek, oktatási intézményeinek együtt munkálkodása új távlatokat nyit a gyermek- és ifjúsági munka területén, ezért a jövőben kiemelten szükséges az együttműködésre való hajlandóság ébresztése, fejlesztése, támogatása. Kérjük, hogy a tervezett program/rendezvény részletes programtervét mellékeljék a pályázathoz.

B) *Evangélikus gyülekezetekben, egyházmegyeekben, oktatási intézményekben ifjúsági alkalmak megrendezéséhez szükséges felszerelés csomagok beszerzésének támogatása.* Idén az alábbiakra lehet pályázni (gyülekezetenként egy csomagra):

- 1 db standard cajon + 1 db PTP cajontok + 10 darab *Zarándokének*;
- 1 db Cort Earth 70 gitár + 1 db PTP gitártok + 10 darab *Zarándokének*.

C) *Evangélikus gyülekezetekben, egyházmegyeekben, oktatási intézményekben gyermekalkalmak megtartását segítő felszerelés csomagok beszerzésének támogatása.* Idén az alábbiakra lehet pályázni (gyülekezetenként egy csomagra):

- német kiadású, komoly nyelvtudást nem igénylő segédanyagok + 2 db felnőtt babzsákfotel + 2 db gyermek babzsákfotel;
- német kiadású, komoly nyelvtudást nem igénylő segédanyagok + 3 db felnőtt babzsákfotel;
- német kiadású, komoly nyelvtudást nem igénylő segédanyagok + 6 db gyermek babzsákfotel.

A fentebb felsorolt segédanyagcsomagról részletes tájékoztató található a <http://gyio.hu> oldalon.

Az eszközök megvásárlása központilag történik, a nyertes pályázók – előzetes egyeztetés után – az Üllői úti országos irodában vehetik át őket május 24-től.

Pályázati célként a három kategória (A, B és C) közül csak egy választható!

Kérjük, hogy a pályázatot egy példányban, postai úton juttassák el a gyermek- és ifjúsági osztály címére: *1450 Budapest, Pf. 21*.

Az A kategória elszámolásaként egyaránt kérünk tartalmi és pénzügyi elszámolást! A B és C kategória elszámolásaként *csak tartalmi beszámolót* kérünk, pénzügyit nem.

A pályázaton szétosztható támogatások 2011-ben rendelkezésre álló kerete: *5 000 000 Ft*, kiegészülve az ifjúsági offertóriummal, melynek becsült összege: *2 000 000 Ft*.

A benyújtott pályázatokat a gyermek- és ifjúsági bizottság tagjai bírálják el. *Az elbírálási folyamat lezárása után a támogatottak listája a <http://gyio.hu> honlapon fog megjelenni.*

A pályázatok postára adási határideje: 2011. április 15. 24.00.

A pályázatok beérkezéséről minden pályázó e-mailben visszaigazolást kap. A kiírt határidőn túl postára adott, valamint a formai követelményeknek nem megfelelő pályázatok érvénytelenek.

Abban az esetben, ha a pályázó a kapott támogatásról nem számol el a megadott határidőig, elveszti a következő évre szóló pályázási jogosultságát, továbbá a pályázaton nyert támogatás teljes egészét köteles visszafizetni.

A pályázatot és a pályázati elszámolást (tartalmi, pénzügyit egyaránt) a pályázatért felelős személynek, továbbá intézmények esetén az intézmény igazgatójának, gyülekezeti pályamunka esetén a gyülekezeti elnökség tagjainak, egyházmegyei pályamunka esetén pedig az egyházmegyei elnökség tagjainak szükséges aláírni és lepecsételni.

Az elbírálás időpontja: 2011. május 5.

A kifizetés határideje: 2011. május 31.

Az elszámolás határideje: 2011. november 23.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött pályázati űrlapon, elszámolni csak hiánytalanul kitöltött elszámolási űrlapon lehet. Mindkét űrlap megtalálható és letölthető a <http://gyio.hu> oldalon, valamint a GYIO-tól kérhető postai úton, telefaxon és e-mailben egyaránt.

A tartalmi és pénzügyi elszámolást postai úton, telefaxon és e-mailben egyaránt elfogadjuk. A pénzügyi elszámoláshoz szükséges mellékelni a pályázati cél megvalósítását igazoló számlák másolatát.

A GYIO elérhetőségei: 1450 Budapest, Pf. 21, fax: 1/486-3541, e-mail: mee.gyio@gmail.com.

HIRDETÉS

Boldogok, akik láthatják!

Már konkrét formát öltöttek az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK) ez évi tervezett első bibliaismereti látogatásának részletei. Ezúttal a Szentírás utolsó könyvében, a *Jelenések könyvében* felsorolt hét kis-ázsiai gyülekezet helyszíneit keresik fel. Ezeken a helyeken alakultak ki a 3–5. században a kereszténység ősközösségei, és az ott lezajlott zsinatok vetették meg a ma már az egész lakott földön elterjedt egyházak alapjait. A szerző, János apostol boldognak mondja a könyv olvasóit (vö. Jel 1,3), de boldogok lehetnek a látogatók is.

Időpont: *május 19–27.* (9 nap, 8 éjszaka). *Nyugat-Törökország* a jelenleg forrongó arab világban továbbra is biztonságos és kényelmes feltételeket teremt a látogató keresztény csoportok számára. Az izgalmas történelmi helyeknek – közöttük Rodostónak, *II. Rákóczi Ferenc* fejedelem egykori száműzetése helyszínének – a felkeresése gazdagító lelki élményt ígér.

Az ez évi második látogatást *Jézus nyomában* címmel a *Szentföldre*, a mai Izraelbe tervezzük *szeptember 7. és 15. között*.

Mindkét útról részletes tájékoztatást nyújt a jelentkezőknek az ÖTK (cím: 1114 Budapest, Bocskai út 15. III. em. 3.; telefon: 1/466-4790; e-mail: tanulmanyikozpont@gmail.com) vagy *Gimesi Zsuzsa* lelkész (telefon: 70/508-7624; e-mail: ssngms@citromail.hu). Várjuk szíves érdeklődésüket.

HIRDETÉS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsának pályázata

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa pályázatot ír ki gyülekezetek részére. A pályázat célja: elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények – könyvek/könyvtárak, levéltári és iratanyag – működését, rendezését és állagmegóvását.

Pályázati tudnivalók

1. *A pályázók köre:* evangélikus egyházközségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.
2. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött *űrlapon* lehet, amely a <http://gyt.lutheran.hu/palyazat> címen letölthető, illetve a gyűjteményi tanács címén igényelhető: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 20/824-3881. E-mail: gyujtemenyi.tanacs@lutheran.hu.
3. A pályázat postára adásának határideje: *2011. április 5.* Cím: MEE Gyűjteményi Tanács, 1085 Budapest, Üllői út 24. Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadhatunk el.
4. A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat *2011. május 1-éig* értesítjük.
5. A pályázat megvalósításának ideje: *2011. május 1. – 2011. november 30.*
6. Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához (pályázati alponthoz) *külön űrlapot* kell kitöltenie.
7. A megpályázott összeghez önrészt kell biztosítani (mértékét lásd a pályázati témáknál).
8. *Nem pályázhatnak* azok a gyülekezetek, amelyek 2008–2010-ben nem küldték vissza a gyűjteményi felmérés kérdőíveit, vagy nem számoltak el korábbi pályázatukkal.
9. *Elszámolás:* Az elnyert összegről és az elvégzett munkáról 2011. december 20-ig kell elszámolni. Ehhez mellékelni kell:
 - az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámolót és a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát;
 - a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot a pályázatban előírtak szerint;
 - a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát.
- Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

Pályázati témák

1. *Rendezés és feldolgozás:* helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni.
 - 1.1. *A gyülekezet könyveiről leltár készítése:* a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban. Pályázni lehet 100 könyvnél nagyobb mennyiség feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaira vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg maximum bruttó 150 000 Ft + *önrész 15%.*
 - 1.2. *A gyülekezet levéltári és/vagy iratanyagának a rendezése:* az iratok rendezése, jegyzetelése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, köpperszalaggal átkötés – nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); levéltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel, az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék). Pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaira vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg maximum bruttó 200 000 Ft + *önrész 15%.*
2. *Állagmegóvás:* a gyülekezet könyveinek és/vagy levéltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak *biztonságos megőrzését segítő eszközök* beszerzése, beruházás (pl. riasztó, zár, zárható szekrény, levéltári és könyvdobozok, terítők tárolására alkalmas henger). A megpályázható összeg max. bruttó 200 000 Ft + *önrész 15%.*

3. *Anyakönyvek restauráltatása* (a restauráltatást az Evangélikus Országos Levéltáron [EOL] keresztül kell lebonyolítani; az EOL által megbízott restaurátorok végzik). *25% önrészt* kell vállalnia a gyülekezetnek – a restauráltatás teljes összegét a pályázat elnyerése után, az adott anyakönyv restaurátori felmérését követően tudjuk kifizetni (általában 150 ezer és 400 ezer forint közötti összeg szokott lenni).

Kezdjük a böjtöt Lutherrel!

Szemelvények ötvened ógyházi evangéliuma (Lk 18,31–34) alapján mondott egyházi beszédéből – bátorító tanítás a vak koldus imádságához

„A vakról szóló második részben megtanít bennünket az evangélista a helyes koldulás mesterségére, hogy ne tartózkodjunk s ne szégyenkezzünk Istentől erőt és segítséget kérni, s hogy a könyörgésben kitartók legyünk. (...) Mert aki addig akar várakozni, amíg méltó leend arra, hogy Isten neki valamit adjon, az bizonyára sohasem fog valamit kérni. (...)

Ez az igazi, valódi koldus, aki a mi Istenünknek tetszik. Jegyezzük meg tehát jól e példát, lépünk mi is így az Úr Krisztus elé, kiáltunk hozzá, s kérjük őt: Uram, szegény bűnös vagyok, add, hogy országod hozzám is eljőjjön. Bocsásd meg vétkeket. Segíts rajtam itt, segíts amott; nyújts segídelmet, állj mellém mindenható támogatással mindennemű testi és lelki bajaimban. Aki így koldul, s meg

nem lankad a könyörgésben, helyesen s Istennek tetszőleg cselekszik; mert ő nem undorodik, miként mi, emberek. (...)

Az ilyen imádság, mely szívósan kitart, s a könyörgésben magát megzavartatni nem engedi, Istennek tetszésére van. Látjuk ezt a koldus példájából. (...) Így kérj és könyörögj bátran, s ne kételkedjél, hogy Isten az ő Fiának, a Krisztusnak érdeméért megadja, ami reád nézve jó és hasznos. (...) De vigyázz, hogy meg ne restülj, hanem kitartó légy! (...)

Támogasd, ó, Uram, a te anyaszentegyházadat, és világoltasd közöttünk a te ígédet. Nincs itt helye az én kegyességem fölötti vitatkozásnak, elég az, hogy nagy szükségben vagyok, s te kész vagy szívesen megadni, ami testileg és lelkileg javamra van. Ha így imádkozol szívós kitar-

tással, akkor hozzád is így szól, miként a vakhoz: Mít akarsz, hogy cselekedjem veled? Láss! A te hited megtartott téged; mert ha valaki imádkozik, és nem hisz, az a mi Urunkat kicsúfolja. A hit pedig egyedül abban áll, hogy Isten a Krisztusnak, az ő Fiának, a mi Urunknak érdeméért irántunk kegyelmes leend, meghallgat, megoltalmaz, megszabadít és üdvösségre vezérel bennünket. Erre segéljen minket a mi drága Urunk és Üdvözítőnk, a Jézus Krisztus. Ámen.”

■ VÁLOGATTA: G. A.

Forrás: dr. Luther Márton: Házi kincstár. Braunschweig–Pozsony, 1896. 289–293. o. Olvasható és letölthető: <http://www.garainyh.hu/luther/hazikincstar.htm>.

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZATUNK ANYAGAIBÓL

A titkok titka

Budapesten, a Ferenciek terén nagy nyüzsgés fogadta az aluljáróból érkezőket.

Apa és fia kéz a kézben sétáltak fel a lépcsőn. Palkó felnézett az édesapjára, aki a gondolataiba merülve húzta maga után. Édesapja vastag szemüvegén megcsillant a fény, ahogy kiléptek a térre, s kopogó lép-teik elől galambok raja emelkedett fel az égbe. Palkó tekintete továbbsiklott, és a szeme befogadta a téren magasodó ferences templom karcsú, elegáns sziluettjét.

Apja megtorpan egy pillanatra a tér közepén, és szórakozottan hunyorgott körbe, mint aki elfelejtette, merre is tart.

– Apa – kérdezte Palkó, alig túlkia-bálva a téren hömpölygő emberek és az utakon robogó járművek zaját –, a plébános bácsi az iskolában azt mondta, Isten országa mindenhol ott van, igaz ez?

– Hm?
– Hol van a Jóisten? Tényleg ott van mindenhol? – kérdezte Palkó, és várakozó tekintettel nézett fel édesapjára, aztán a templomra.

Édesapja követte a tekintetét, majd nagyot sóhajtott. *Még csak tízéves* – gondolta.

– Tudni akarod, hol van?
– Igen.
– Gyere, megmutatom!
Palkó szeme elkerekedett.
– Meg tudod mutatni? Azt hittem, csak a mennyországban találkozhatunk vele.

– Gyere, megmutatom neked! – Azzal maga után húzta fiát a templom felé. Palkó izgatottan lépett be. A kinti meleg után érezte bőrén az épület hűvös levegőjének simogatását. Karján felmeredtek a szőrszálak. A padok üresek voltak, néhány ember imádkozott a szentek szobrai előtt.

Keresztet vetettek, majd egy padhoz mentek, és becsusszantak.

Palkó lopva figyelte édesapját, amint lassú mozdulatokkal leveszi a szemüvegét, és békés pillantását körbehordozza a templom festményein, szobrain, hogy végül megpihentesse a főoltáron. Palkó is azt figyelte.

Percekig ültek szótlantul, hallgatták a csendet és az imádkozók halk moraját.

Végül a fiú szólalt meg.
– Édesapa, most megmutatod, hol van? – suttogta, s a biztonság kedvéért még a kezét is a szája elé tette.

Édesapja szerető mozdulattal karolta át, és szintén suttogva felelt.

– Itt van.
Palkónak ismét elkerekedett a szeme, s félénken nézett körül a templomban. Kíváncsi kis szeme ide-oda járt, majd egy ponton megállt, és még jobban elképedt. Édesapja követte a tekintetét, és nevetve fordult vissza a fiú felé; Palkó egy levágott kezét vett észre a szószék magasán.

– Nem – mondta édesapja még mindig mosolyogva –, az nem a Jóisten keze, csak egy kézfesület.

Palkón látszott, hogy megemésztí és elraktározza az információt, majd beleegyezően bólintott, és elfordult, hogy tovább keresgéljen. Őt teljes percig forgatta a fejét, de ő bizony nem látott semmit, csak élettelen képeket és arckokat a falakon.

– Édesapa – suttogta csalódottan –, én nem találom.

– Nem? – kérdezett vissza az apa, mímelt csodálkozással. – No, várj

csak, majd megmutatom pontosan, hol van.

Palkó szeme felcsillant.
– De tudod-e, Palkó fiam, hogy ez a titkok titka? Mert aki megtalálja a Jóisten országát, az a legnemesebb és legcsodálatosabb titok birtokába jut.

Palkó a fejét tekergette, majd bólogatott, majd ismét meglepette.

– Jól van, jól van. Gyere!
Kicsúszott a padból, Palkó pedig utánairamodott. Fellestett édesapjára, aki meredten bámulta a szent helyet a főoltáron, ahol Jézus lakik. *Oda megyünk?* – kérdezte magában.

De édesapja hirtelen megfordult, és elindult kifelé a templomból.

– Apa – kiáltott utána ijedten –, hát nem a tabre... tanber... tanber-náklánumban lakik a Jóisten?

– Nem – szólt az apa hátra sem fordulva. – Gyere, most megmutatom!

Palkó izgatottan szaladt utána. Édesapja megállt a főbejáratot és a templomhajót elválasztó üvegfal előtt, amelynek a két oldalán nyíló üvegezett ajtaján lehetett ki-be járni. Majd lenézett fiára.

– Itt van – mondta.
Palkó értetlenül nézett körül.
– Itt?
– Pontosan itt.
Palkó körbekémlelt, de nem látott semmit.

– Itt nincs semmi.
– Ott van – mutatott előre az édesapja, valahova az üvegen túl, a főbejárat felé, melyen most élesen tört be a fény, mert valaki épp belépett az épületbe.

– Kint? – kérdezte Palkó.
– Nem. Nézd csak, ott van.
Édesapja maga elé húzta a fiát.
– Ott van, nem látod?

Palkó nézte, nézte, de nem látott semmit. Akkor az újonnan jött látogató becsukta a bejárat ajtót, és Palkó meglátta. Meglátta saját maga tükörképét. Ámultan nézett rá.

– Bizony – suttogta az édesapja. – Jézus azt mondta, Isten országa bennetek van! Fiam, hiába is tölténé el éveket azzal, hogy odakint keresed, a Jóistent csak magadban találhatod meg. Ez a titkok titka, ha ezt megérted, a lelked boldogan merülhet el a Jóisten minden ajándékában.

■ VARGA PÉTER

A nyelv megfékezése

A kommunikációs szakértők úgy tartják, hogy a legtöbb üzletembernek, vezetőnek naponta mintegy harminc beszélgetése, megbeszélése van; életének húsz százalékát beszéddel tölti; elmondott szavai évente hatvanhat – egyenként nyolcszáz oldalas – könyvet töltenének meg.

Az átlagos férfi napi húszezer szót mond ki. Az átlagos nő viszont harmincezeret. (Talán ez megmagyarázza, hogy egyes férjeknek miért nem marad már mondanivalójuk, amikor este hazaérnek, és a feleségük szeretne beszélgetni velük: a férfi már elhasznalta aznapi „keretét”, míg a feleség további tízezer szót kíván még elmondani.)

Világunk a beszélők világává vált, és ennek mi is részei vagyunk: beszélgetős rádióműsort hallgatunk, televíziós beszélgetést nézünk, telefonálunk autóban vagy bárhol másutt a mobilunkról.

A gond a következő ezzel: minél többet beszélünk, annál nagyobb az esélye annak, hogy a szánk bajba sodor minket! Álljon itt néhány egyszerű tanács a Bibliából, hogy megfékezzük a nyelvünket.

Gondolkozzon, mielőtt megszólalna!
Tartson egy kis szünetet, és gondolkozzon, mielőtt kinyitná a száját. „A bölcs szívű értelmesen beszél, és ajkával is gyarapítja a tudást.” (Péld 16,23)
Intelligens emberek gondolkodnak, mielőtt megszólálnának. Amit mondanak, az sokkal meggyőzőbb. „*Amit mond az ember, annak a gyümölcséből fog jóllakni a teste, és amit a beszéde terem, azzal kell jóllaknia.*” (Péld 18,20)
Együtt kell élned minden általad kiejtett szó következményével.
Mindig az igazságot mondja!

Gyakran visszatartjuk az igazságot, hogy elkerüljük a konfliktusokat. Nem akarunk vihart, de ez a hozzáállás végül csak ront a dolgokon. A becstelenség rombolja a kapcsolatokat. „*Aki kacsingat, fájdalomt okoz...*” (Péld 10,10)
Az igazi barát őszinte lesz Önnel. „*Ajakakat csókol az, aki helyes választ ad.*” (Péld 24,26) „*Aki figyelmezteti az embereket, az végül kedvesebb lesz annál, aki csak hízeleg.*” (Péld 28,23)

Az igazságot mindig szeretetben mondja!

Soha ne használja az igazságot arra, hogy földbe döngöljön vele embereket. „*Van, akinek a fecsegése olyan, mint a tördfőés, a bölcsnek nyelve pedig gyógyít.*” (Péld 12,18) „*Aki aggódik szívében, az levertté lesz, a jó szó viszont felvidítja.*” (Péld 12,25)

A beszédünk gyógyítson, ne pedig sebezzen!

Meg gondolatlan szavakkal gyakran lassabban gyógyuló sebeket okozunk, mintha fizikailag megütöttük volna az illetőt. Ezért gondosan meg kell válogatni a szavainkat, hogy olyanokat használjunk, amelyek pozitív, jótékony hatást gyakorolnak a másikra. „*Semmiféle bomlasztó beszéd ne jöjjön ki a szátokon, hanem csak akkor szóljatok, ha az jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják.*” (Ef 4,29)

És végül: kérje Istent, hogy segítsen kordában tartani a száját!

Nagyon szeretem, ahogyan az egyik angol bibliafordításban szerepel a 141. zoltár 3. verse: „*Segíts, Uram, hogy csukva tudjam tartani a számat!*”

■ DR. RICK WARREN
Forrás: Monday Manna

HETI ÚTRAVALÓ

„Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa.” (1Jn 3,8b)

Böjt első hetében az *Útmutató* regeli és heti igéi a sátán legyőzőjét állítják élénk erőforrásként; mert „Jézus is megkísértettet és szenvedett, ezért segíthet azokon, akik megkísértetnek” (Zsid 2,18; LK). Krisztus halálra adta magát értünk, hogy el ne vesszünk bűneinkben, hanem a belé vetett élő hit által elnyerjük az örök életet. Az ember ösbűne, hogy olyanná akar lenni, mint az Isten (lásd 1Móz 3,5). Urunk megkísértésének történetében az ördög három csábító, hazug mondata („ha”) s Jézus három, *Ószövetséget* idéző igéje („meg van írva”) áll. „Nemcsak a testi kenyérrel él az ember, de Istennek minden igéjével.” (GyLK 729)
Nekünk sem kell Istent provokálnunk, sem a sátánt imádnunk, se vele szóba állnunk! „...mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” (Mt 4,10; lásd 1Jn 2,16-17)
Mi is „járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk” (Zsid 4,16). „Nem félek hát a kísértéstől, hiszen arra való az, hogy a hitem megerősödjék, és a felebarátom pedig az én megkísértetésemben és győzelmemben vigasztaló példát lásson” – bátorít *Luther*. Számára (is) az ördög személyes és élő szellemi hatalom, akivel haláláig viaskodik. János szerint „*erről ismerhetők meg az Isten gyermekei és az ördög gyermekei: aki nem cselekszi az igazságot, nem az Istentől van, és az sem, aki nem szereti a testvérét*” (1Jn 3,10). Jól ismerjük a kegyes Jób történetét: a sátán rágalmazza az Úr előtt, de ő a bajban is istenfő marad. Minden gazdagsága, gyermeke elpusztul, mégis ezt tudja mondani: „*Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve! Még ebben a helyzetben sem vétkezett Jób.*” (Jób 1,21–22)
Kiállta a hit próbáját; rá és ránk is áll Pál tanítása: „*Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtlökön felül kísérteni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is, hogy el bírjátok azt viselni.*” (1Kor 10,13)
Ő megígérte: „*Segítséggül hív engem, ezért meghallgatom őt...*” (Zsolt 91,15; Károli-fordítás)
Ez Jakab három böjti tanácsa: „*Engedelmeskedjetez azért az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek. Közeledjete az Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok. (...) Alázatok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket.*” (Jak 4,7–8.10)
Jézus élete, halála, feltámadása főpapi istentisztelet volt embertestvéreinktől: „...*irgalmas és hű főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért.*” (Zsid 2,17)
János láthatta, hogy Jézus Krisztus ezeréves földi uralma kezdetén egy angyal megragadja a sárkányt, az ősi kígyót, és megkötözi ezer esztendőre (lásd Jel 20,2). Aki kétszer születik e földön (testileg és a Lélek által újonnan), az csak egyszer hal meg! „*Boldog és szent az, akinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak.*” (Jel 20,6)
És ha már e földön „az élet nekem Krisztus, / A halál nyereség. / Ez az én reménységem: / Kezdeté lesz a vég.” (EÉ 504,1)

■ GARAI ANDRÁS

NAPOS

OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Bíbic

Gyakori madár Magyarországon. Ha jártatok már a tavaszi réteken, legelőkön, biztosan jól ismeritek. Aki mégsem látta, annak elmondom, hogy a kisebb galamb nagyságú madárnak hosszú, hátra-, majd a végén előrehajló bóbitája van, fekete mellénye alatt a hasoldala hófehér. Amikor a tavaszi rétek felett csapong, messziről fekete-fehér madárnak látszik. Hangja nagyon jellegzetes, kisse panaszosnak tűnő „bé-bic” kiáltás, innen kapta magyar nevét is.

Éber, szemfüles madár, a legelők és a rétek egyik őre. Gyakran figyeltem, amint egy tojásrabló dolmányos varjú közeledtére a környék összes bibice nekitámad, jajgatva csapongnak körülötte, és igyekeznek elűzni fészkeik környékéről. A varjút talán érzi, hogy rosszban sántikál, nem szereti a feltűnést sem, ezért igyekszik mielőbb eltűnni a környékről. De a bibicek ugyanígy támadják a fészkek felé közeledő kóbor kutyát, macskát vagy a rókát is.

A bíbic nyílt területek madara, erdőbe soha nem megy. Leginkább a szikes legelőket kedveli, de megtaláljuk a tocsogós réteken, és ha ott kiöntések vannak, a szántókon is.

A legjobb akaráttal sem lehetne fészkepítőt művésznek nevezni. Négy, körte alakú, olajzöldes alapon nagy,

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

ketén foltozott hátuk úgy beleolvad a környezetbe, hogy szinte nem is lehet észrevenni őket. Csak öthetes kóruktól repülnek.

A bibicek rovarokkal, pókokkal, csigákkal és részben apró gyommagvakkal táplálkoznak. Gyakran láttam, amint a madár lábával topogva riasztotta ki rejtekéből a rovtat vagy a pókot, amelyet aztán nyomban el is kapott. Októberben nagy csapatokba verődnek, leeresztett halastavak iszapján néha több száz bóbitás madarat láttam együtt. E hó végén és novemberben indulnak Dél-Európa felé. Magyarországon gyűrűzött bibicek egybek mellett Olasz- és Franciaországban, az Ibériai-félszi-

A bíbicek még a varjút is elijeszti

barnás fekete foltokkal mintázott tojása a pusztta földön fekszik. A hím előzőleg sekély mélyedést kapar, amelybe párja a közelből kevés száraz növényi szálát hord, és már kész is a fészkek. Ha korán jön a tavasz, március végén már tojásokat raknak, de a többség áprilisban kezd költeni.

A fiókák jó három hét alatt kelnek ki, fészekhagyók, alig száradtak meg, már futnak, és a szüleit követik. Tollak helyett pihéik vannak, repülni nem tudnak; ha szüleik veszélyt jelző hangját meghallják, szorosan a földhöz lapulnak. Barnásszürke, fe-

geten, Marokkóban kerültek kézre. Ami sajnós többnyire azt jelenti, hogy lelőtték őket.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

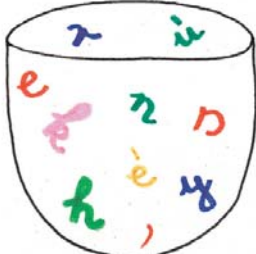
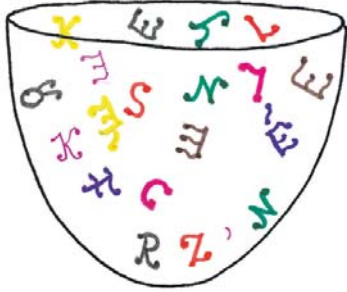
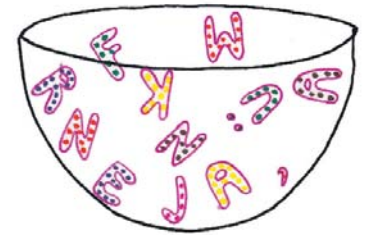
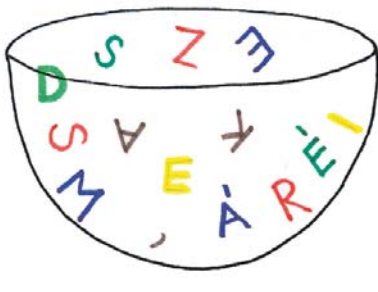
1. Mit gondolsz, a hím vagy a tojó bóbitája hosszabb?
2. Hogy néznek ki a fiatal bibicek?
3. Vajon hány pár él hazánkban?

(Válaszok: 1. a hímé; 2. a bóbitájuk egészen rövid, szürkés barnás, mell- -ük; 3. - - - - - ezer pár)

HUMORZSÁK

Két ember utazik egy helikopteren. Azt kérdi az egyik:
– Te, mi ez a bigyó itt felettünk?
– Valószínűleg a légkondi, mert amióta nem pörög, nagyon izzad a pilóta.

Ételkereső

Ki mit evett? A tálakban található betűkből olvassátok össze a megfejtést. Melyik tálból ki evett?

Jákób

Illés

A pusztában vándorló nép

Keresztelő János

Kedves Gyerekek!

► Mostani hatrészes sorozatunkban Illés próféta történetét elevenítjük fel. Minden részhez tartozik egy rejtvény is. Oldjátok meg, és a helyes megfejtéseket összegyűjtve küldjétek el szerkesztőségünk címére (*Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.*). A borítékra írjátok rá: **Gyermekvár.**

4.

Aháb király palotája mellett egy Nábót nevű embernek volt szőlője. Gyönyörű kert volt ez, és mivel közel volt a király jezréli otthonához, nagyon szerette volna megszerezni. Mondta is Nábótnak:

– Add nekem a szőlődet, hadd legyen az én kertem, mert közel van a házamhoz. Adok neked helyette egy jobb szőlőskertet, de ha akarod, akkor pénzben fizetem meg az árát.

A szomszéd azonban hallani sem akart a dologról.

– Az Úr őrizzen meg attól, hogy odaadjam neked az atyai örökségemet!

A királyt nagyon elkésérítette a válasz, annyira, hogy ágyának esett, és semmit nem evett.

Jezábel királyné azonban azt mondta a férjének.

– Hogy szomorkodhat így egy király? Nem te vagy Izráel uralkodója? Kelj fel, egyél, és légy jókedvű! Majd én megszerzem neked azt a szőlőt.

Nagyon gonosz volt Jezábel, és semmitől sem rettent vissza. Levelet írt Aháb nevében, lepecsételte a király gyűrűjével, majd elküldte azoknak a véneknek és nemeseknek, akik egy városban laktak Nábóttal. A levélben pedig ez állt:

– Hívjátok össze a népet, hirdesetek böjtöt! Nábót üljön előre, vele szembe pedig állítsatok két hitvány embert! Ez a két ember vádolja meg Nábótot azzal, hogy átkozta az Istent és a királyt. Ha ez megtörtént, vigyék őt a városon kívülre, és kövezzék halálra!

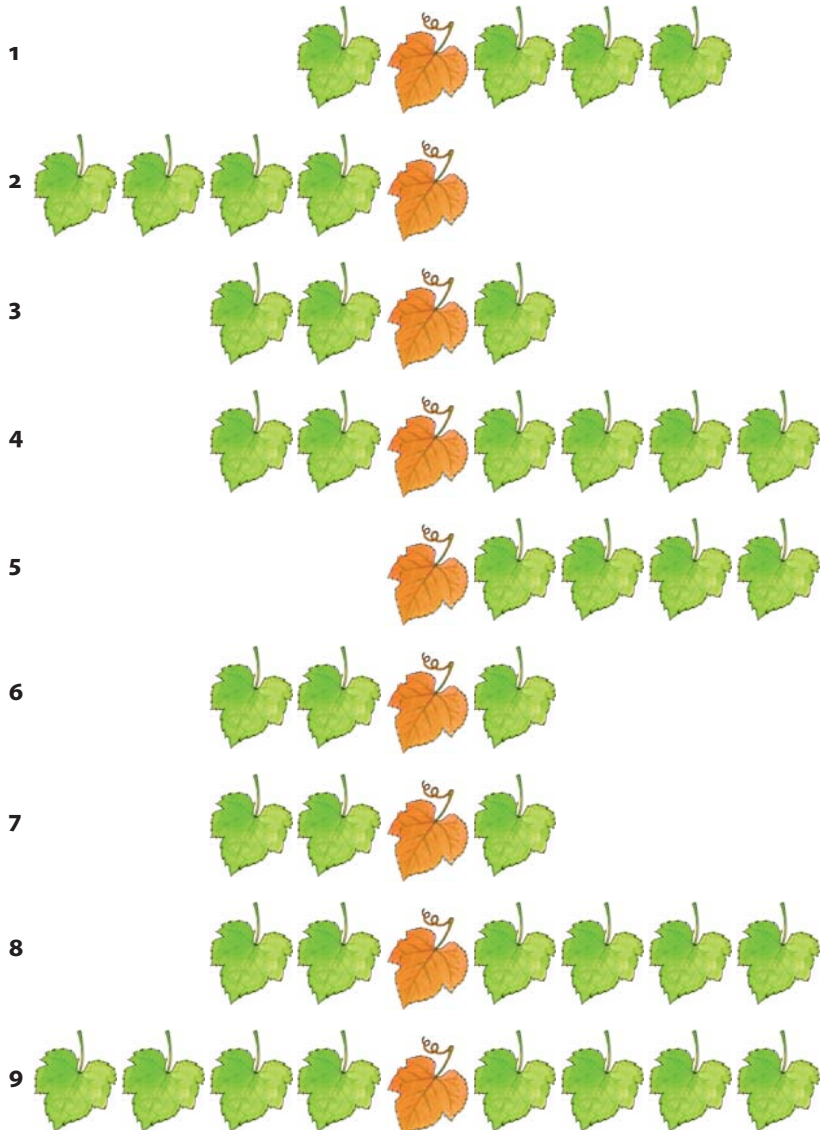
A levél címzettjei mindent úgy is tettek, ahogyan a királyné megírta nekik. A végén levélben értesítették Jezábelt.

Aháb király pedig birtokba vette az áhított szőlőt.

GYERMEKVÁR

2. Ilyen volt a Nábótot vádló két ember
3. Nem fogyott ki az özvegyasszony korsójából
4. Aháb felesége
5. Ez a gyümölcs termett Nábót kertjében
6. Pogány isten, akit hiába hívott segítségül négyszázötven papja
7. Karmel...
8. Ilyen volt Aháb, amikor Nábót nem adta neki a kertjét
9. Ezek is voltak az áldozati oltáron

RAJZ: JENES KATALIN

Gyülekezettörténet latinul és tótul

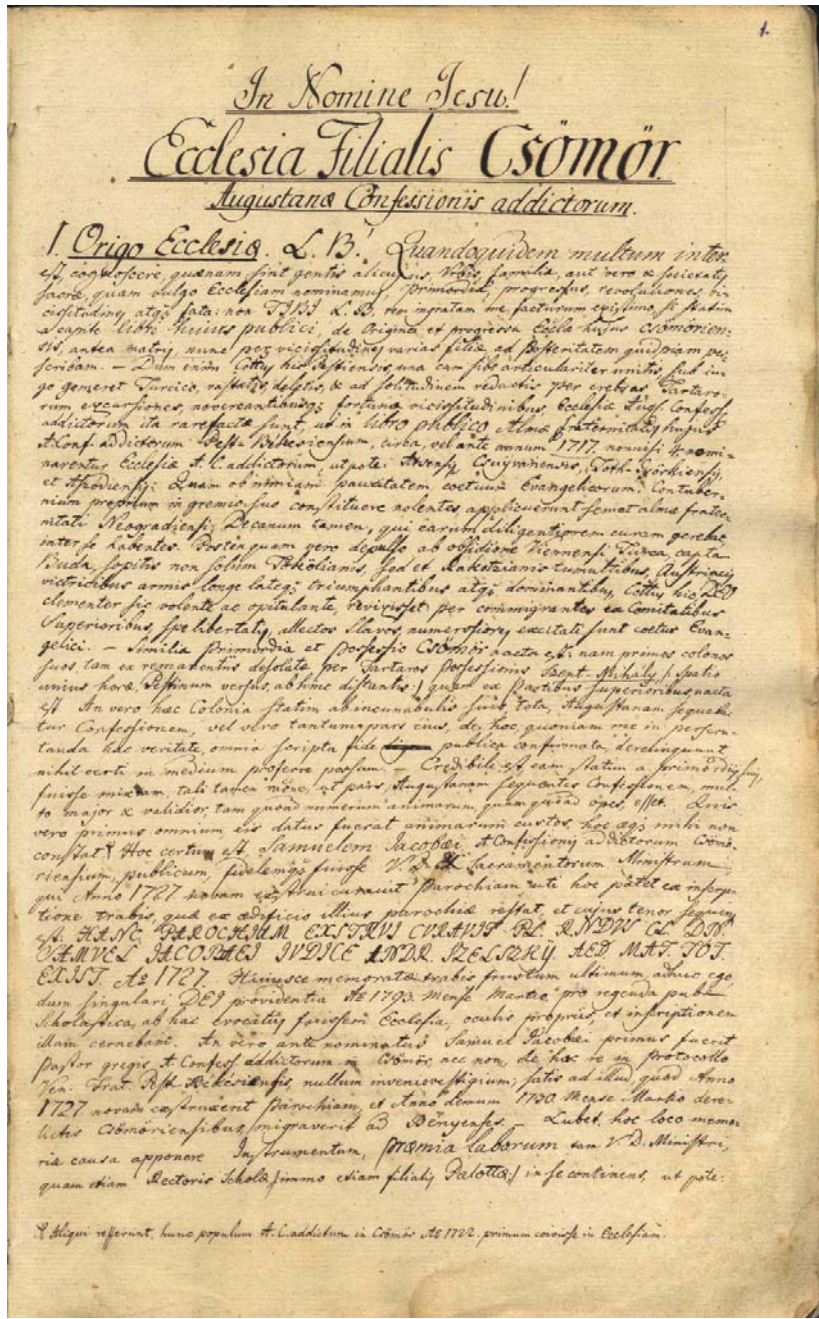
► **Különleges dokumentumot őriz a Csömöri Evangélikus Egyház-község irattára. A vaskos papírtáblába kötött, kopott disznóbőr gerinccel megerősített, több mint kétszáz éves kézirat alig ötven lapot foglal magában, amelyeket száz éven át számos kéz irt tele különféle időpontokban és ügyekről latin, szlovák és magyar nyelven. Ez a terjedelemre csekély, mégis rendkívül sokrétű kézirat igen nagy értéket képvisel nemcsak a csömöri gyülekezet, de tágabb értelemben az evangélikus egyház számára is.**

A csömöri egyházközség történetének első időszakáról nagyon hiányosak az ismereteink. Tudjuk, hogy 1690-ben a települést még „elpusztultnak”, „Csömör-pusztának” nevezték. 1720-ban azonban már negyvenkét háztartást írtak itt össze, amelyek valamennyien lutheránus vallásúak voltak, és saját templomuk is volt. Az 1740-ben dühöngő pestisjárvány a lakók háromnegyedét elvitte, templomukat is elveszítették, s az egyházközség megszűnt.

A következő híradás ötven évvel későbből, 1787-ből származik, amikor Grassalkovich Antal herceg támogatásával ismét gyülekezetté szerveződtek a hívek: ha nem is önálló egyházközséggé, de legalább Cinkota leányegyházává. Az ezt követő újabb hetven éven át megint igen keveset tudtunk a gyülekezet történetéről. Legalábbis mostanáig.

Egyházközségünk 2010 kora tavaszán kezdett hozzá saját honlapjának (csomor.lutheran.hu) elkészítéséhez. Johann Gyula lelkész a honlap gyülekezettörténeti fejezetéhez anyagot keresve bukkant rá az irattár mélyén arra a kötetre, amelybe 1916-ban beleültötték az akkor önállóvá vált csömöri egyházközség irattári pecsétjét. Az ezt megelőző utolsó bejegyzés évtizedekkel korábbiól származik. A kéziratos kötet és a lapjai közé helyezett számos önálló dokumentum már első átnézésre is olyan jelentő-

Az első évszám 1717, ez korábbi, mint bármilyen más dátum, amelyet a gyülekezettel kapcsolatban eddig ismertünk.

Az összefoglaló számos eddig ismeretlen történeti adalékot tartalmaz ezekből a korai évekből az első parókia építéséről, az első lelkészek meghívásáról, a környező falvak evangélikus gyülekezeteivel való kapcsolattartásról. Megtudhatjuk, hogy a gyülekezetet valószínűleg 1722-ben alapította Jakobeus Sámuel lelkész, az első parókia építtetője. Ennek az épületnek a mestergerendáját, rajta a latin nyelvű felirattal, Klinger János még látta, és a feliratot le is másolta az utókor számára. Olvashatunk a császári és a földesúri hatalom visszaéléseiről, a templom, lelkészlak és iskola 1740-es elkobzásáról és az azt követő évtizedek megpróbáltatásairól, amikor a csömöri evangélikusoknak kötelező volt a katolikus templomba járniuk és a katolikus papot és iskolamestert eltartaniuk.

De szép sorokat olvashatunk azokról a hívekről is, akik ennek ellenére titokban ájtartak a cinkotai evangélikus gyülekezetbe, s így őrizték meg hitüket kis híján negyven éven át. Az ő állhatatosságuknak köszönhető a csömöri evangélikus gyülekezet fennmaradása.

Az evangélikus istentiszteletet csak II. József rendeletei nyomán, 1787-től engedélyezték újra Csömörön. Klinger János részletesen beszámol a csömöri hívek kezdeményezéséről iskola, tanítólak és istentiszteleti ház építésére, az ezt szervező egyházközségvezetőkéről s az ifjabb Grassalkovich Antal herceg ehhez szükséges nagylelkű föld- és építőanyag-adományáról. Nagy gondnal dokumentálja, hogyan osztottak a csömöri evangélikusok és katolikusok a korábban közösen vásárolt harang költségein, s hogyan jutott ennek nyomán 1793-ban sa-

ját haranghoz az evangélikus gyülekezet.

A történeti összefoglaló mellett a kézirat másik legértékesebb forrása az

UTOLSÓ ÁLLOMÁSÁHOZ ÉRKEZETT A PÜSPÖKVÁLASZTÁSI KAMPÁNY

Presbiteri csendesnap Győrött

► Az elmúlt esztendőben, november elsején kezdődött a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben a püspökválasztás folyamata, mégpedig a jelölési eljárás megindításával. A püspökjelöltek listáját a január 8-án Révfülöpön megtartott rendkívüli egyházkerületi közgyűlés véglegesítette, a jelöltek ezután indultak „kampánykörútra”. A kerület hat egyházmegyéjéből ötben már megfordultak, és fórumokon találkoztak az érdeklődő gyülekezeti tagokkal. Az elmúlt hét szombatján a kampánykörút utolsó állomásaként a Győr-Mosoni Egyházmegye presbiteri csendesnapján vett részt a két püspökjelölt, Bencze András és Szemerei János. Az esemény helyszíne a győri Öregtemplom volt.

Az egyházmegye minden gyülekezetéből szép számmal érkeztek érdeklődők, hogy megismerhessék a jelölteket, programjukat, illetve a fórumon kérdésekkel intézhessenek hozzájuk.

házi élet számtalan területét érintő kérdést tettek fel a két jelöltnek. Szóba került – egyebek mellett – a misszió, a digitális lelkési szolgálati napló, az egyháztagság fogyása és elöregedése, az ökumené, a püspöki

Hallgatói kérdés a püspökjelöltekhez – képiünk bal szélén Szemerei János, jobb szélén Bencze András (középen Kiss Miklós esperes)

A csendesnap Ócsai Zoltán győri igazgató lelkész áhítatával kezdődött. A megjelenteket Koháry Ferenc lébenyi lelkész, egyházmegyei missziói előadó köszöntötte, majd átadta a szót a fórumot moderáló Kiss Miklósnak, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperesének, aki röviden vázolta a püspökválasztási folyamat eddigi eseményeit.

A program szerint Bencze András és Szemerei János először húsz-húsz percben szólhatott önmagáról, eddigi szolgálatáról, illetve arról, milyennek szeretné látni a 21. század evangélikus egyházát. A két előadás után következett a tulajdonképpeni fórum, amelyen a hallgatók az egy-

székhely kérdése, a szolidaritási törvény, a válságba került lelkészek és gyülekezetek élete, az új liturgia, egyházunk anyagi helyzete...

A presbiteri csendesnap délutáni részében a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ diákjai mutatkoztak be, színvonalas műsorral ajándékozva meg az egybegyűlteket. Ezután úrvacsorai istentisztelettel fejeződött be a Győr-Mosoni Egyházmegye presbiteri csendesnapja. Az istentiszteleten Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szolgált. Segítői a győri gyülekezet lelkészei – Csorba János és János Attila – voltak.

■ K. M.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökjelöltjei lapunk jövő heti, március 20-i számában ígértek válaszolni a szerkesztőségünk által hozzájuk intézett „párhuzamos kérdéssorra”.

HÍRDETÉS

Szeretettel hívjuk az érdeklődőket az evangélikus nők klubjának következő alkalmára március 19-én, szombaton 10 órai kezdettel az országos iroda utcáról nyíló termébe (Budapest VIII., Üllői út 24.). Vendég: Gulácsiné Fabulya Hilda országos szlovák lelkész, aki Ragaszkodás a gyökerekhez címmel szól egyházunkban betöltött sajátos szolgálatairól.

HÍRDETÉS

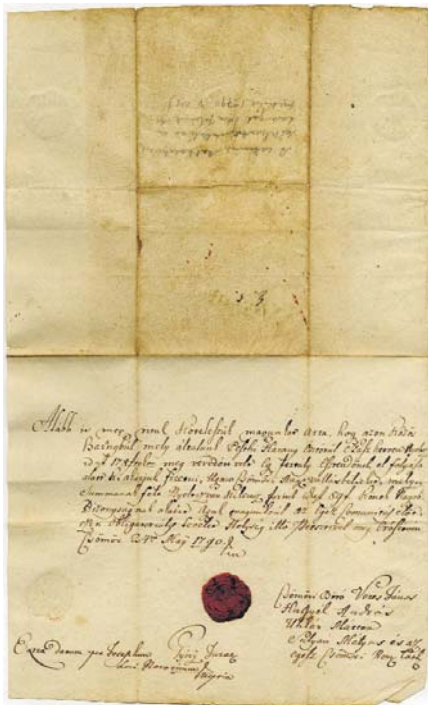
A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend soron következő ülését – a budapesti evangélikus egyetemi lelkésszeggel együttműködésben – március 17-én 15.30-kor tartja a MEÖT-székház tanácstermében (1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.). Az előadás címe: A kibontakozás teológiája. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HÍRDETÉS

Konfirmandustalálkozó a soproni líceumban

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület idei kerületi konfirmandustalálkozója április 2-án és 3-án, szombat délelőtt 9 órától vasárnap délig lesz a soproni evangélikus líceumban. A szállás és az étkezés költségeit az egyházkerület állja. A részletes programról érdeklődni, illetve a hétvégére jelentkezni március 16-ig lehet Mesterházy Balázs evangélikus lelkésznel a balazs.mesterhazy@gmail.com e-mail címen.

■ DR. SAJÓ TAMÁS

segűnek ígérkezett, hogy elhatároztuk: teljes egészében közzétesszük a gyülekezet honlapján, digitalizálva, átirásban és fordításban is.

A kéziratot 1798-ban kezdte el írni az akkori csömöri evangélikus iskolamester, Klinger János. A bevezető oldalak különösen is jelentősek, ezeken ugyanis a csömöri gyülekezet első száz viszontagságos évét foglalta össze latin nyelven, számos olyan okiratot is bemásolva vagy idézve, amelyek eredetije mára már elveszett, s csak innen tudunk róluk.

Gartai István emlékezete

Gartai István 1911. január 8-án született Komáromban. Hároméves volt, amikor szülei három gyermekükkel az édesanya szülővárosába, Sopronba költöztek. Itt végezte tanulmányait.

A soproni evangélikus líceumban tett érettségi után a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karán készült a lelkeszi szolgálatra. 1935-ben avatta lelkeszé Sopronban *D. Kapi Béla* püspök.

Az ország különböző vidékein hat egyházközségben – Nagyszokolyon, Gecsén, Kardoskúton, Salgótarjánban, Tatabányán, 1938-ban Kisterenye–Páztón – végezte segédlelkészi szolgálatát. 1942-ben feleségül vette *Elek Kamilla* óvónőt. Házasságukból három leány született: *Ilona, Kamilla* és *Márta*.

1943-ban a kisterenye–pásztói gyülekezet lelkeszi szolgálatra hívta meg. Boldogan költöztek be első és egyetlen családi fészkébe. A szép, dímbes-dombos nógrádi tájon a szórványok között sokszor napi harminc-negyven kilométert is kerékpározott, kiteve az időjárás viszontagságainak. Szolgálatát mindig örömmel és alázattal végezte. Hetvenöt évesen, kissé megfáradva, három istentiszteleti szolgálat után Pásztóról

hazatérve mondta családjának: „Jobban érzem magam, mint reggel, mert a pásztói gyülekezet engem felüdít, a pásztói gyülekezetnek jövője van.”

1957-ben választották meg a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye esperésének. E tisztét tizennyolc éven keresztül látta el lelkiismeretesen, legjobb tudása szerint. Ez idő alatt tizenkilenc lelkeszt iktatott be hivatalába. 1987-ben vonult nyugdíjba.

Gartai István köztiszteletnek örvendett lakóhelyén. A település társadalmi és kulturális életében aktívan részt vett, szellemi és kulturális felemelkedését szívügyének tekintette. Fél évszázados tevékenységéért Bátornyereny város önkormányzati képviselő-testülete 1993. augusztus 20-án *Bátornyerenyéért* emlékgyűrűvel tüntette ki.

Ötvenkét évnyi lelkeszi szolgálat után, 1993. november 20-án hívta haza az élet és halál ura. 1993. november 24-én a kisterenyi temetőben nagy részvét mellett kísérték utolsó útjára szerettei, lelkeszek, volt gyülekezete és távolabbi gyülekezetek hívei, tisztelői.

Páztón, az evangélikus templomban a közelmúltban emlékeztünk meg róla.

■ LEHOCZKY J. ENDRE
lelkész (Sámsonháza)

HIRDETÉS

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

Március 13-án, vasárnap az m1-en 10.25-kor *Evangélikus magazint* láthatunk. Az adást az m2-n 13.20-kor megismétlik. Ugyancsak március 13-án *Evangélikus ifjúsági műsort* nézhetünk meg az m1-en 10.50-kor, az m2-n 13.45-kor.

A hónap könyve – márciusban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Bartosné Stiasny Éva:
Háborúban békeségben
A Bogár utcai gyermekotthon lakóinak csodás megmenekülése

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 980 forint.
http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Ünnepi istentiszteletet tartanak március 15-én 9 órakor a Deák téri evangélikus templomban. Igét hirdet Gerőfiné dr. Brebovsky Éva.

Istentiszteleti rend • 2011. március 13.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit). Liturgikus szín: lila. Lekció: 2Kor 6,1–10; 1Móz 3,1–13. Alapige: Mt 16,21–27. Énekek: 75., 275.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (asztali beszélgetések); **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. fél 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Missura Tibor; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Wiszkidenszky András; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Százhusz éve hunyt el Ballagi Mór

► **A magyarországi protestantizmus egyik kimagasló, 19. századi alakjára, *Ballagi Mór*ra emlékeztek halálának százhuszadik évfordulója alkalmából február 25-én a pápai Pedagógus Művelődési Házban.**

Ballagi életműve az egyetemes magyar kultúra értékes része, talán nincs még egy olyan neves magyar tudós, aki tizenhat nyelven beszélt, közöttük olyan nyelveken is, mint az óhéber, a latin, az ógörög és szanszkrit – emelte ki előadásában a neves magyar irodalomkritikus, *Domokos Mátyás* özvegye, *Sebestyén Ilona*. A Nap Kiadó vezetője azért vállalkozott Ballagi Mór méltatására, mert kiadója a közelmúltban reprintként megjelentette Ballagi 1873-ban kiadott, 83 ezer címszavas munkáját, *A magyar nyelv teljes szótárát*.

A könyvbemutatóval egybekötött megemlékezésen a Pedagógus Művelődési Ház intézményvezetője *Déry Tibor* idézte: „A nyelv adománya nélkül nem lehet kereskedni, sem országot igazgatni.” Tehát az írónak, politikusoknak és az értelmiségieknek mindent el kell követniük az anyanyelv támogatása érdekében – mondta *Kerecsényi Zoltán*. (A rend-

hagyó szótárbemutatóval arról is megemlékeztek a szervezők, hogy február 21-én volt a nemzetközi anyanyelvi nap.)

Az 1815-ben született, zsidó származású Ballagi Mór életútját *Politzer Sándor*, a helyi zsidó kulturális egyesület elnöke ismertette. Ballagi a városhoz ezer szállal kötődő tudós volt. 1831-től a pápai Beth-Hammidrasban tanult, Talmud-tanítónak készült. Filozófiát 1836–1837-ben a Pápai Református Főiskolán hallgatott. Egészen fiatalon vált a zsidók egyenjogúsításának élharcosává. Jó tollú újságíróként 1840-ben – *Eötvös József* biztatására – megírta *Zsidókról* című röpiratát, mellyel az országgyűlésben is elismerést keltett.

Hamarosan összetűzésbe került viszont a zsidóság vezető köreibel. Átért az evangélikus vallásra, megkezesztelkedett, később azonban kálvínistává lett. Ballagi Mór tehát a magyarországi protestantizmus egyik kimagasló, 19. századi alakja is.

Nyelvészeti tevékenysége mellett teológiai munkássága is elismerésre méltó, a budapesti Református Teológiai Akadémia hittan és Szentírás-magyarázat tanszékének tanáraként is működött, amellett, hogy politikusként országgyűlési képviselővé is megválasztották. Zsidó származásúként ő volt az első, aki a

Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja lett. 1891-ben Budapesten hunyt el.

A pápai megemlékezésen Sebestyén Ilona – a tartalmas életmű ismertetésén túl – bevezette a jelenlévőket a Ballagi-féle nagyszótár titkáiba. Rámutatott, hogy a szótár remekül bemutatja, milyen volt nyelvünk a 19. század második harmadának végén. A szótár nemcsak a maga korában számított igen jó gyakorlati kézikönyvnek, hanem napjainkban is sok tanulsággal szolgál, legfőképpen azáltal, hogy megfontolt értelmezései nyomán az azóta eltelt majdnem százötven esztendő szókincsbeli változásai, módosulásai is tudatosulnak bennünk.

Sebestyén Ilona az egyetemen magyar–történelem szakra járt, gyakran kötött ki társaival könyvtárakban, sokszor kellett utánanéznie ennek-annak, és sokszor azt tapasztalta, hogy nem lehet hozzájutni a szükséges irodalomhoz. Ez idő tájt írt egy cikket *Hiányzó könyveink* címmel, felhívva a figyelmet az olyan, forgalomban nem lévő, de nélkülözhetetlen munkákra, mint Ballagi magyar nyelvi szótára. Akkor megfogadta, hogy – ha lesz rá lehetősége – pótolni fogja ezt a hiányt. Kiadóként pótolta.

■ EÉ

EGY ORSZÁG, AHOL FORRADALOM VAN: AZ EGYIPTOMI KERESZTÉNYEK REMÉNYSÉGGEL ÉS AGGODALOMMAL SZEMLÉLIK A POLITIKAI FEJLEMÉNYEKET

Egy hosszú elnyomás története

mivel Egyiptomban perifériára szorultak.

A keresztények kivándorlása mégis behatárolt maradt. Ez összefügg az egyiptomi kereszténység lelki megújulásával. A nagyszámú missziói iskola a koptok többségének lehetővé tette, hogy először a Bibliát olvassza, majd más keresztény irodalmat is. A bibliaolvasás eredményeként sok kopt élő Krisztus-hitre jutott. A 20. század huszas éveitől az egész kopt egyházban elterjedtek a vasárnapi iskolák. A felébredt hitű keresztények öntudatosan az országban maradtak, hogy itt szolgálják Krisztust.

A missziói iskolák befolyása alatt sok kopt evangélikus vagy katolikus lett. Kopt evangélikus és kopt katolikus gyülekezetek is alakultak. Az evangélikus igehirdetésnek különösen nagy hatása volt. Ez az óhitű keresztények számára keserű tapasztalatot jelentett, de a különböző hitvallások itt mégsem különültek úgy el, mint Nyugaton. A muszlim többség egységnek látja őket. Az ökumenikus törekvések is egyre közelebb hozták egymáshoz az egyiptomi keresztény egyházakat.

A keresztények és a muszlimok kapcsolata

Az egyiptomi keresztényeknek a többségi lakossággal való viszonya kétféle. Legtöbbjük távol él a muszlimoktól, és távolságtartó velük szemben. Mások a politikában mégis keresik a közeledést a hasonlóan gondolkodó mérsékelt muszlimokhoz, mivel ők is az állam demokratizálásáért remélik. A keresztények tudják, hogy csak egy liberálisabb gazdasági rendszerben válhatnak egyenjogú polgárokká. A legutóbbi kairói tüntetéseken ez a jelszó is felbukkant: „Egyenlőséget a kereszt és a félhold között!”

A keresztények egy harmadik csoportja – melynek képviselői minden

felekezetben megtalálhatók – lelki elkötelezettséget érez arra, hogy bölcs óvatossággal próbálja megközelíteni a muszlimokat a Bibliával és az evangéliummal. Ebben fontos szerep jut a műholdas tévének és az internetnek. Jóllehet Egyiptomban hivatalosan tilos a keresztény misszió, kreatívan mégis megtalálják a kiskapukat a törvényben.

De eleinte egy muszlim is sok nehézségbe ütközik, ha keresztény hitre tér. Egyiptomban ugyanis csak az iszlámra lehet legálisan áttérni. Az iszlámról más hitre térőket az iszlám vallási törvények (saria) halálbüntetéssel fenyegetik. A Mubarak-rezsim az áttérést mint „nyilvános izgatást” két év börtönnel büntette.

A nemrég kitört népfelkelés idején az egyiptomi keresztények visszafogottan viselkedtek. Sok tudósítás jelent meg arról, hogy imára gyülekeznek templomaikban. A fiatalabb keresztények közül többen mégis eufóriával üdvözölték a forradalmat. Több szabadságot és a hivatásuk terén esélyegyenlőséget várnak tőle.

Sokan azonban aggodalommal tekintenek a további fejlemények elé. A katonák veszik át a hatalmat? Az iszlamisták (Muszlim Testvériség) vajon nem fogják-e kihasználni a helyzetet, hogy lépésről lépésre haladva nyerjenek teret? Önmérsékletet tanúsítanak, vagy a radikális erők kezébe kerül az ország sorsa? Ebben a bizonytalan helyzetben sok egyiptomi keresztény hálával tekint az értük imádkozó és a szolidaritásnak sok más jelét is adó világkereszténységre.

■ EBERHARD TROEGER

Az írás a Glaube und Heimat című, Thüringiában kiadott közép-németországi egyházi lap február 27-i számában jelent meg. Fordította: Véghelyi Antal.

Kommunikáció, azaz „bekopogtatás”

Magyarország ismét a nemzetközi hírek egyik kiemelt szereplője lett. Ez-úttal nem az EU-elnökségnek vagy a médiatörvénynek köszönhetően, hanem pusztán amiatt, hogy *Mark Zuckerberg*, a *Facebook* közösségi oldal alapítója és fő részvényese vett egy kiskutyát. Mégpedig egy pulit. És a világnak a „külföldi részen” értelem-szerűen meg kell magyarázni, hogy ez az érdekes hangzású név magyar terelőkutya-fajtát takar.

A <http://www.facebook.com/beast.the.dog> címen a kutya saját profilol-dalt kapott, amelyen jó Palo Altó-i „közszereplőként” saját maga osztja meg életének legfőbb eseményeit. Szó sincs persze arról, hogy a blöki egy-maga képes kezelni a közösségi ol-dalt, viszont ez rávilágít egy igen ér-dekes irányzatra: a gazdák megsze-mélyesítve helyezik fel kedvenceiket a világhálóra.

Ez az ötlet egyszerre izgalmas és bizarr. Arra mutat rá ugyanis, hogy a mai ember életében a virtuális lé-tezés kezd hasonlóan fontossá válni, mint a valódi világ, annyira leg-alábbis mindenképpen, hogy sokak a házi kedvenceiket is „magukkal vi-gyék” oda is, és a sajátjukéval meg-egyező „életformát” biztosítsanak neki: ha a gazdinak van profiloldala, akkor legyen a kutyusnak is.

A közösségi oldalak szépen átvesszik az otthon szerepét. Most már nem-csak a velünk egyenrangúakkal tart-hatjuk a kapcsolatot rajtuk, hanem

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

azokkal is, akik maguk nem képesek a számítógép használatára. Nemsoká-ra azzal is számolni lehet, hogy külön-féle intelligens eszközök áttörik ezt az akadályt. Mintegy két éve olyan esz-közt eszkábált egy informatikus, amely várandós felesége hasára szíjazva egy Twitter-státusüzenetet küldött min-den egyes alkalommal, amikor a mag-zat rúgott egyet. Hasonló megoldás el-képzelhető a velünk élő háziállatok-nak is. Automatikusan elkészülő fo-tó, amikor a cica egy mozgásérzéke-lővel ellátott labdát pofoz, vagy rek-lamáló üzenet arról, amikor a kutya tálkájában lecsökkent a vízszint. Bár-hol vagyunk is éppen, olyan lesz, mintha otthon lennénk, éppen kap-csolatban a kedvencünkkel.

A virtuális világnak egy komoly hiányossága biztosan van: hogy mind-össze az otthonunk kivetülésének tud jó terepe lenni. Az ember azonban tár-sadalomban élő entitás, nemcsak a sa-ját házában-lakásában éli az életét, ha-nem a mindennapjai szerves részeként bizonyos intézményeket is látogat. A virtuális világ azonban korántsem olyan terep, amelyen ezek a szerveze-tek jól működnek, ugyanis az em-

berek legtöbbje számára éppen azért kényelmes a virtuális tér, mert megsza-badulhatnak a valódi életüket jellem-ző kötöttségektől. A virtuális térben nem kell iskolába járni, nem kell há-zi feladatot írni, vagy nem kell ott ül-ni vasárnap délelőttönként a tömött vagy éppen üres templomi padosorban.

Pár nappal ezelőtt egyházunk hír-oldalának, az *Evangélikus.hu-nak* a szerkesztője a *FraterNet* egyházi leve-lezőlistán írta, hogy az oldal saját fő-ruma mennyire nincsen használatban, és hogy mostanában már a közössé-gi oldalakon érdemesebb a missziót folytatni. A trend jól megfigyelhető: az interneten most már egyre kevésbé lá-togatunk el más oldalakra, hogy ott töltsünk el hosszabb-rövidebb időt, helyette kedvenc közösségi oldalun-kat tartjuk folyamatosan megnyitva. Inkább már az az „otthon”, és a virtu-ális világban nem is mindig szeretünk kiruccanni onnan, kivéve persze, ha a barátaink csábítanak erre.

De egy szervezet vagy egyház ese-tén éppen olyan ellenállással kerülhe-tünk szembe, mintha személyesen kopogtatnánk be valakihez. Ugyanazt a félelmet vagy közönyt kell legyőzni, mint amikor azt kell elérnünk, hogy a küszöbön belülré engedjenek minket. A közösségi médiában zajló kommuni-káció olyan, mintha valakit éppen most látogatnánk meg. Felkészülünk alaposan, mit is fogunk neki monda-ni az ajtóban, hogy beengedjen...

■ NAGY BENCE

Miközben a március 18–20-án Berek-fürdőn tartandó Protestáns Média-Műhely fókuszában korunk médiu-ma, az internet áll majd, testvéregy-házunk középiskolaiban – igen helye-sen – továbbra is a nyomtatott saj-tót tekintik az újságírással kacérko-dók legrangosabb gyakorlóterepé-nek. Legalábbis erre utal, hogy múlt pénteken a Református Pedagógiai Intézet ismét sikerrel invitálta Buda-pestre az egyház fenntartásában működő középfokú intézmények lap-jainak készítőit.

A diákújságok szerkesztői részé-re szervezett szakmai napra közel

Írják a diákéleletet

félszáz ifjú tollforgató sereglett össze. A délelőtti folyamán három is-kolaujságot mutattak be részleteseb-ben is a szerkesztői. Míg a nagykö-rösi Arany János Református Gim-názium Aranyélet címen megjelenő színes periodikáját és a tiszakécskei Református Kollégium Diáklapját egyaránt A/5-ös méretben sokszoro-sítják, addig a budapesti Baár–Madas Református Gimnázium BaÁrlap címen megjelenő folyó-irata A/4-es méretben bizonyítja,

hogy fekete-fehérben is lehet színes-nek lenni.

A prezentációkat történetesen a berekfürdői médiaműhelyt szervező Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz), illetve az Evangélikus Élet szerkesztőségének képviselői voltak hi-vatva véleményezni. A délutáni kis-csoportos foglalkozásokon a Reformá-tusok Lapjának munkatársai lát-ták el hasznosítható tanácsokkal a fi-atalokat, akiknek motivációjáról ek-képp árulkodott az egyik újság mo-ttója: „Éljük a diákéleletet, ne csak túírjuk!”

■ – TÉPINTÉR –

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Egy tinédzsernek is kell a „megerősítés”

Annyira boldog voltam, amikor Annát felvették! Nem mintha ne lettem volna biztos benne, de hát akkor is: az első igazi megmérettetés! És most gimnazista, méghozzá az egyik legjobb iskolában. Ez nem is nekünk volt annyira fon-tos, mint inkább neki, hiszen kiskora óta mondogatja, hogy orvos akar lenni, márpedig ahhoz jó jegyek kellene, itt pe-dig erős a biológiaoktatás.

Mostanában viszont elbizonytalanodtam: a lányom mintha már nem lenne a régi. Szorgalmas most is, tanul so-kat, csak valahogy nem bírja olyan jól. Gyakran arra nyitok be, hogy látom, alszik a könyv fölött. „Ilyen típus” – mond-a elnézően a nagyapja, de azért... nem mondogathatjuk ezt egész életében. Most kéne igazán elemében lennie, más gye-rek meg sem áll az ő korában!

Igaz, az évésben sem, Anna pedig abban is nehéz eset. A zöldséget nem szereti, nagy ritkán lehet egy-egy paradicsomot, répát belédiktálni, arra pedig egyáltalán nem lehet rá-venni, hogy új ízeket kipróbáljon. Épp ezért különösen fur-csa, hogy nemrég közölte: vegetáriánus lesz, és azóta meg-vevéssel tolja el magától a virslit meg minden olyan ételt, amelynek „valamikor szeme volt” – ő így mondja. Müzlit eszik állandóan, gyümölcsöt, kétszersültet sajttal és effé-lket. Vékony is persze, de azért nem átlagon aluli.

A háziorvos régi jó barátunk, szerinte egyszerűen arról van szó, hogy Anna hirtelen nőtt, és a szervezete még nem mindenben tudta követni a változásokat, ezért olyan fára-dékony. Az pedig, hogy mindenféle „fura” étkezési szokást vesz fel, csak arról szól, hogy ki akarja fejezni, ő egy egyé-niség, aki mindent máshogy csinál, mint a felnőttek. Ami rendben is van, de azért nem bánnám, ha kicsit több étvá-gya és energiája volna. A viszonylag egyoldalú és vitamin-szegény táplálkozás nyilván semmilyen életkorban nem tesz jót az egészségnek, de a pubertás időszakában különösen nem. Már csak ettől is könnyen lehet fáradékony. Azt is ész-revettem, hogy az utóbbi években többet volt beteg, mint mások az ő korában.

Semmit nem szeretnék erőltetni nála, nem is nagyon le-het, de tudom, hogy amíg nem változnak az evési szokásai, muszáj valahogy pótolni a vitamint, nyomelemeket, ásvá-ny anyagokat.

A legjobb megoldást erre a Béresnél találtam meg: na-ponta C-vitamint és **Béres Cseppet** adagolok neki. Igen, **Béres Cseppet**, hiszen tévhit, hogy gyerekek ne szedhet-nék. Amint elérték a tíz kilót, máris lehet adni nekik, per-sze kisebb dózisban, mint egy felnőttnek – a testsúlytól függően.

BCS1103PR

A **Béres Csepp**® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer. A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Várandóshétvége

Január végén borús, hideg, barátságtalan idő volt. Néhányan azonban egy hétvégén keresztül nagyon keveset érzékeltünk mindebből...

Amikor elkezdtük szervezni az első evangélikus várandóshétvégét, sok fé-lelem és várakozás volt bennem is. De arra a legoptimistább perceimben sem számítottam, hogy azok, akik – dacolva az időjárás viszontagságaival – el-jönnek ezen a szürke pénteken Piliscsabára, villámgyorsan, mintha csak egy kapcsolót kapcsolnánk fel, melegséggel és fénnel tudják megtölteni a Bé-thel Evangélikus Missziói Otthont.

Nem voltunk sokan, akik ott tudtunk lenni, és ez, azt hiszem, jó volt. Ahá-nyan, annyifélék: babát várva vagy tervezve, egye-dül vagy társsal, esetleg nagyobb gyermekkel vagy nagycsaládos-ként. Mégis kö-zösség teremő-dött már az első este, és a három nap alatt a sok-féleségünk-ből nagyon gazdag egész tudott ki-bontakozni. A jelen lévő kisgyermekek igyekeztek eloszlatni a leendő szü-lők fejében lévő rózsaszín ködöt: *nem lesz mindig könnyű*.

Beszélggettünk sok mindenről, *Mády Anna* segítségével ismerkedhettünk a várandósság, a szülés és a gyermekágy fizikai, lelki, szellemi kihívásaival. Egészséges táplálkozásról – meg is kóstoltuk az egészséges edeleleket –, hor-dozásról, mosható pelenkáról szóltak a workshopok. Túlzás lenne *Szántó Eni-kő* áhítatainak „csendjéről” beszélni, de a mondanivaló keresztülzengett a gyer-mekzsivajon. A szombat esti teaházban már igazi közösség voltunk. Vasár-nap az istentiszteletet követően a ferences világi rend piliscsabai közössé-gének néhány tagja vendégeskedett nálunk. A vasárnapi téma – spirituali-tás a családban – annyira gazdagnak és szerteágazónak bizonyult, hogy a mai napig hiányolom a folytatást.

Szeretném ezúton is megköszönni a résztvevőknek és a szervezőknek a hihetetlen élményt, a Női Missziói Szolgálatnak, valamint az Északi és a Déli Egyházkerületnek a nagylelkű támogatást. Őszintén remélem, hogy hama-rosan lesz folytatás!

BALOGH MÁRTA

2017-re készülve szorosabb protestáns együttműködés volna kívánatos

Megkezdődött a készülődés a reformáció elindulása ötszázadik évfordulójának megünneplésére. Egyházaink szeretnék, ha 2017 a reformáció éve lenne. Het-venhatodik évembe lépve én nem tervezek néhány hónapnál távolabbra, de aki ötszáz éves lesz, annak szabad, és egy ilyen jelentős esemény előtt kell is.

Az ünneplésen és az örömről túl ez az évforduló azonban fontos felada-tok megoldására is kell, hogy hívjon bennünket. Úgy gondolom, hogy örö-mök korlátozná és rontaná, ha reformátusok és evangélikusok a gyakor-lati életben, „az egyház hétköznapiában” nem tudnánk megtalálni az együttműködésnek, az egymáshoz való közeledésnek intenzívebb módját az évforduló alkalmából. Magyarországon, ellentétben például Németország-gal, sajnálatos módon igen messze került egymástól a református és az evan-gélikus egyház. Nincs egyházaink között együttműködés olyan területeken sem, ahol ez természetes és szükséges lenne.

Gondolok itt elsősorban egyik fontos feladatunkra, a hitoktatásra. Sok he-lyen szórványhelyzetben vagyunk, ezért ott a hittanra járó gyerekek száma cse-kély. Evangélikus lelkészek gyakran tartanak hittanórát egy-két gyereknek, de ez nemcsak egy órát jelent, hanem hozzá kell adni a közlekedésben eltöltött időt, és költségekkel is jár. Kivételes esetekben vannak ugyan vegyes reformá-tus–evangélikus csoportok is, de miért ne lehetne ez általános gyakorlat min-denütt a szórványban? Tudom, hogy a közös hitoktatás megszervezésének sok-szor az anyagi kérdések állják útját, de erre kell megoldást találni.

A tanításbeli különbségek ezen a téren aligha jelenthetnek akadályt. Re-mélhetőleg nincs olyan hitoktató, aki Ábrahám történetével kapcsolatban vagy Jézus példázatainak elmondásakor olyan *dogmatikai* kérdéseket tárgyalna, amelyekről a két egyház véleménye különböző. Ha vannak is ilyen kérdések, azok a 16. század kérdései, nem pedig a mai fiataloké. De még az se lenne baj, ha a fiatalok meg tudnának ismerkedni a tanításbeli különbségekkel is.

Másik megoldandó probléma lenne énekeskönyveink sokfélesége. Termé-szetesen mindig lesz református és lesz evangélikus énekeskönyv. De miért nem lehet azt megvalósítani, hogy közös énekeink ugyanavval a szöveggel szerepeljenek mindkettőben? Persze új énekeskönyvet nem adnak ki éven-te, tehát változtatni nem lehet azonnal, de éppen ezért lenne jó most elke-zdeni az egyeztetést, hogy 2017-re közös alkalmainkon összhangban énekel-hessünk együtt Isten dicsőségére.

Talán nehezebb lenne az istentiszteletek területén az együttműködés. Sok kis településen áll egymás mellett a református és az evangélikus templom. Az egyikben harmincan, a másikban talán tízen vannak vasárnaponként. Mindkét lelkész utazik oda, talán más istentisztelet megtartása után vagy előtt. Nem lehetne ezeken a helyeken együtt dicsérnünk Istent? Nem ugyanaz az evangélium van a középpontban mindkét istentiszteleten? Nem testvérek va-gyunk-e a hitben? Ennek átgondolása is hosszú távú feladat, de kezdhethénk már most avval, hogy megismerjük egymás istentiszteletét, és észrevesszük egymás értékeit.

Kétségtelen, hogy nem könnyű sok évtizedes, talán évszázados beidegző-déseken változtatni. Az is közismert, hogy változtatásokat keresztülvinni ta-lán az egyházban a legnehezebb, de a Szentlélek ereje nagyobb, mint a ben-nünk lévő tehetetlenségi erő. Engedjük, hogy a Lélek ereje megújítson ben-nünket. Ne várjuk, hogy bizottságok alakuljanak, hanem kezdjünk el itt és most egymás felé fordulni!

SZILAS ATTILA (*Várpalota*)

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

A **Gabonamag Alapítvány** köszöni Önöknek, hogy a 2010. évben felajánlott személyi jövedelemadó egy százalékából rendelkeztek javunkra. A befolyt összeget gyermekvédelmi intézményekben tartott foglalkozásokra, gyermekek nyári táboroztatására használjuk fel. Aki teheti, segítse szolgálatunkat továbbra is.
Gabonamag Alapítvány
Adószám: 19635710-1-43
www.gabonamag.hu

HIRDETÉS

Címváltozás: *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök új lakás- és postai címe: 1026 Budapest, Volkmann u. 10. A telefonelérhetőség változatlan.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

HALÁLOZÁS

Fájdalommal tudatjuk, hogy *Scholz Lászlóné* szül. *Ulreich Lujza* életének 95. évében, február 26-án elhunyt. Március 19-én, szombaton 11 órakor temetjük a Deák téri templomban.

A gyászoló család

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Toronysisak javítását, festését, bádogozását, villámhárítók elkészítését vállalom. *Török Lajos*, 93/375-194.

A kelenföldi gyülekezet bérbe kívánja adni az irodák fölötti, Bocskai útra néző, 2 és fél szobás, étkezős, cirkófűtéses, felújított állapotban lévő lakását. Érdeklődni az 1/361-2159-es vagy a 20/824-2907-es telefonszámokon lehet.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Akkor megtudják a népek, amelyek körülöttetek megmaradtak, hogy én, az Úr építettem újjá a romba dőlt városokat, és én ültettem be a pusztává lett földet. Ez 36,36 (Jak 5,11; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 64) Ezeregyszáz éve itt élünk és küzdünk mi, magyarok e földön, ki-ki építi szűkebb lakóhelyét, s általa is gyarapodik e nép. De mindig jöttek korok, melyekben minden romba dőlt: a hit és az ország is. Tatár, török, labanc, német, orosz, a globalizáció urai és csatlósaik. Azután újra béke jött, és jön majd megint. Építhetünk házat és hazát, de csak azzal a hittel, hogy valójában az Úr fogja a kőműves és a földműves kezét.

Hétfő

Szenteltessék meg a te neved. Mt 6,9 (Jer 14,21; 1Jn 3,7–11/12/; 1Sám 6,1–7,1) „Isten neve amúgy is szent, mégis azt kérjük ebben az imádságban, hogy nekünk is szent legyen.” (*Luther Márton: Kis káté*) Isten kiárasztotta ránk szentségét, és naponként hív a megszentelődésre. „*Szentek legyetek* – mondja –, *mert én, az Úr; a ti Istenetek szent vagytok*.” (3Móz 19,2) A könyvtáros bélyegzője megjelöli a könyvet, hogy mindenki láthassa, hova is tartozik az adott kiadvány. Isten a keresztvízzel fogadott szent népe tagjává, azóta igéjével igazgat, terelget, hogy a hétköznapi istentiszteletein, iskolában, munkában, családi életünkben, járásunkban-kelésünkben megszenteltessék az ő neve.

Kedd

Jézus ezt mondta Péternek: „Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta.” Mt 16,18 (Zak 2,9; Jób 1,1–22; 1Sám 7,2–17) Hatalmas ígélet ez. Az egyház mindörökké megmarad, nem győznek rajta ártó szándékú emberek és az őket mozgató hatalmasságok. Ennek az egyháznak csupán csak egy ellensége van, s ez a mi szívünk félelme, restsége. Az örökké megmaradó egyház nem a Krisztus-tagadó Péterek, hanem a Krisztust Úrnak valló életek hitéből épül, s marad meg örökké.

Szerda

Félelemmel töltésétek el jövővénységeitek idejét. 1Pt 1,17 (Ézs 26,9b; 1Kor 10,9–13; 1Sám 8,1–22) Amikor föléd magasodik egy hatalmas sziklaszirt, vagy mikor gépen szállsz fölébe a tájnak, s odalent oly parányi minden, akkor tudod meg igazán, hogy minden mélységnél és minden magasságnál nagyobb az Isten. A csendes lépések szent csodálatával közeledj hozzá naponként, tiszteld őt, mint életed Urát és alkotót, mert eljön majd a nap, mikor minden sziklaszirtnél magasabbra tornyosulnak előtted mulasztásaid, vétkeid. S ha valóban megismerted őt, előtte megállva megláthatod majd szeretetének mélységeit.

Csütörtök

Nagyon korán, a hajnali szürkületkor felkelt Jézus, kiment, elment egy lakatlan helyre, és ott imádkozott. Mk 1,35 (Zsolt 59,17; Jak 4,1–10; 1Sám 9,1–14) Amikor megéhezünk, gyomrunk tájékán furcsa, égető érzés keletkezik, olykor meg is kordul a hasunk. Ha megszomjazunk, kiszárad a szánk, kicserepesednek ajkaink. Testünk bámulatos figyelmességgel jelzi dolgaink rendezetlenségét. Találékony módokon segít rajtunk, hogy semmiben ne szenvedjünk kárt. Amikor az imádságot hanyagoljuk, látszólag nem történik semmi. Nincs belső riasztóberendezés, amely jelezné a bajt. Ezért fontos Jézus példája, aki életével és szavaival egyaránt imádkozni tanít, hogy lelkünk mindennapi kenyerét is asztalunkra tegye.

Péntek

Amit szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük. Mt 7,12 (3Móz 19,13; Zsid 2,11–18; 1Sám 9,15–10,16) Valóban arany szabály ez, mert az ember szereti önmagát. Olykor jobban minden másnál. Minden jóval elhalmozza magát, s másoktól is hasonló jót remél. Ám ezt csak akkor várhatja joggal, ha ő is mindig megteszi embertársával, amit az övéhez hasonló helyzetben tőle várna. „Hiába fűrösztöd önmagadban, / Csak másban moshatód meg arcodat.” (*József Attila*)

Szombat

Mindenért hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra. 1Thessz 5,18 (Ám 4,11b; Jel 20,1–6; 1Sám 10,17–27) A felkelő napért, az új reggelért, s mert rám mosolygott a mindig szomorú szomszéd, este az elvégzett munkáért, családomért, vagyis a jó dolgokért könnyű szívvel adok hálát. Ám az ige ezt mondja: mindenért. Tehát azért is, ha nem süt a nap, megint morcos a szomszéd, és a munka sem úgy sikerült, mint reméltem, sőt a nemszeretem magányért is hálát kell adnom, mert Istentől való, ahogyan a mindenért hálás szív parancsa is tőle jó. Mert ő szabott mértéket mindennek, még a hálánknak is. Azt kérte: Jézussal legyen teljes életünk.

■ SZARKA ISTVÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 13-ától március 20-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.04 / MR6 Régió Rádió <i>Zsinatoló (vasárnapi ökumenikus műsor)</i> 8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása 10.25 / m1 <i>Evangélikus magazin</i> (ismétlés: 13.20 / m2) 10.50 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 11.00 / Bartók rádió <i>Zenei ABC.</i> Benne: Händel: Salamon – Sába királynőjének érkezése 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo.</i> Évszázadok egyházi muzsikája 21.15 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i>	12.20 / Kossuth rádió <i>A bécsi forradalomról</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház felőrája 16.10 / m1 <i>Kerek Ferkó</i> (magyar film, 1943) (78') 20.15 / Duna Tv <i>A lánchídi csata</i> (magyar dokumentumfilm) 19.35 / Bartók rádió <i>Az MR Szimfonikus Zenekarának hangversenye</i> 22.20 / M. Katolikus Rádió <i>Egy bőrdzsekis pap vallomásai</i> 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu)	13.30 / Kossuth rádió <i>Egyházak a forradalomban</i> 16.35 / m1 <i>Petőfi Vándorszínház</i> 18.05 / m1 <i>A köszívű ember fiai</i> (magyar film, 1965) (78') 19.04 / Petőfi rádió <i>Mit kíván a magyar zene</i> A forradalom és szabadságharc értékei a fiatalok kedvenc zenéiben 19.35 / Bartók rádió <i>Közvetítés a Magyar Állami Operaházból</i> Erkel Ferenc: Bánk bán 21.35 / m1 <i>Kossuth- és Széchenyi-díjak átadása</i> 22.55 / Duna Tv <i>Cseh Tamás: Összes dalok időrendben</i> Fehér babák	13.22 / Kossuth rádió <i>Apám kakasa</i> Változatok klasszikus magyar gyerekversekre 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház felőrája 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Liszt Ferenc.</i> A középkor és a reneszánsz nyomában 15.05 / m1 <i>Magyar vagyok? Nem annak születtem</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) 16.00 / PAX <i>Én vagyok a jó pásztor</i> A Zákeus Médiacentrum evangélizációs műsora 21.00 / Duna Tv <i>Pánik</i> (magyar játékfilm, 2008) (90')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
16.25 / Duna Tv <i>Miért éppen Magyarország? (dokumentumfilm-sorozat)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Felejtethetlen hangversenyek az MR archívumából</i> Verdi: Rekviem 20.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Kossuth és Görgey 21.10 / Bartók rádió <i>Szent Ágoston: A boldog életről</i> Felolvasa: TERNYÁK ZOLTÁN 21.20 / m2 <i>Biszku és a többiek – A legvidámabb barakk</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat) 0.10 / HBO <i>Megváltás</i> (amerikai–argentin film-dráma, 2008) (102')	10.00 / Bartók rádió <i>Benne:</i> Orlando di Lasso: Bűnbánati zsoltár 13.45 / m2 <i>Jelképtár.</i> Az eke 13.50 / m2 <i>Kalandozó.</i> Tunézia tengerpartjától az erdélyi fürdőkön át a komáromi termálig 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Liszt Ferenc.</i> Benne: Költői és vallásos harmóniák 21.40 / m1 <i>XV. Lajos – a sötétség királya</i> (francia film, 2009) (91') 23.15 / m1 <i>Vallások az ókor romjain</i> A keresztény művészet Szíriában 23.25 / Duna Tv <i>Az utolsó szabadtéri mozielőadás</i> (kínai játékfilm, 2004) (100')	12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Jónás útja 12.35 / M. Katolikus Rádió <i>Legkedvesebb könyveim</i> Csukás István író kedvenc olvasmányai 15.30 / Szent István Rádió (Miskolc, Eger) <i>Ökumené</i> Társ egyházak felőrája 17.00 / PAX <i>Sebő Ferencsel Vámos Miklós beszélget</i> 19.00 / Duna Tv <i>Csiky Gergely: Buborékok</i> A Nemzeti Színház előadásának felvétele 21.00 / m1 <i>A salemi boszorkányok</i> (amerikai filmdráma, 1996) (118') 21.00 / m2 <i>Piaf</i> (francia film, 2007) (131')	9.00 / Civil Rádió <i>Bach-találka</i> 10.45 / m1 <i>Kérdések a Bibliában</i> 10.55 / m1 <i>Református magazin</i> 11.25 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 16.00 / Bartók rádió <i>Összkiadás</i> Liszt Ferenc összes orgonaműve 21.01 / Kossuth rádió <i>Turini nyár</i> Szakonyi Károly hangjátéka 21.15 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Benne: Martinov: Missa Russica 22.15 / Duna Tv <i>Az elszánt diplomata</i> (angol–német játékfilm, 2005) (124')

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők:** Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

